

Ціна: 40 центів

НОВІ ДНІ

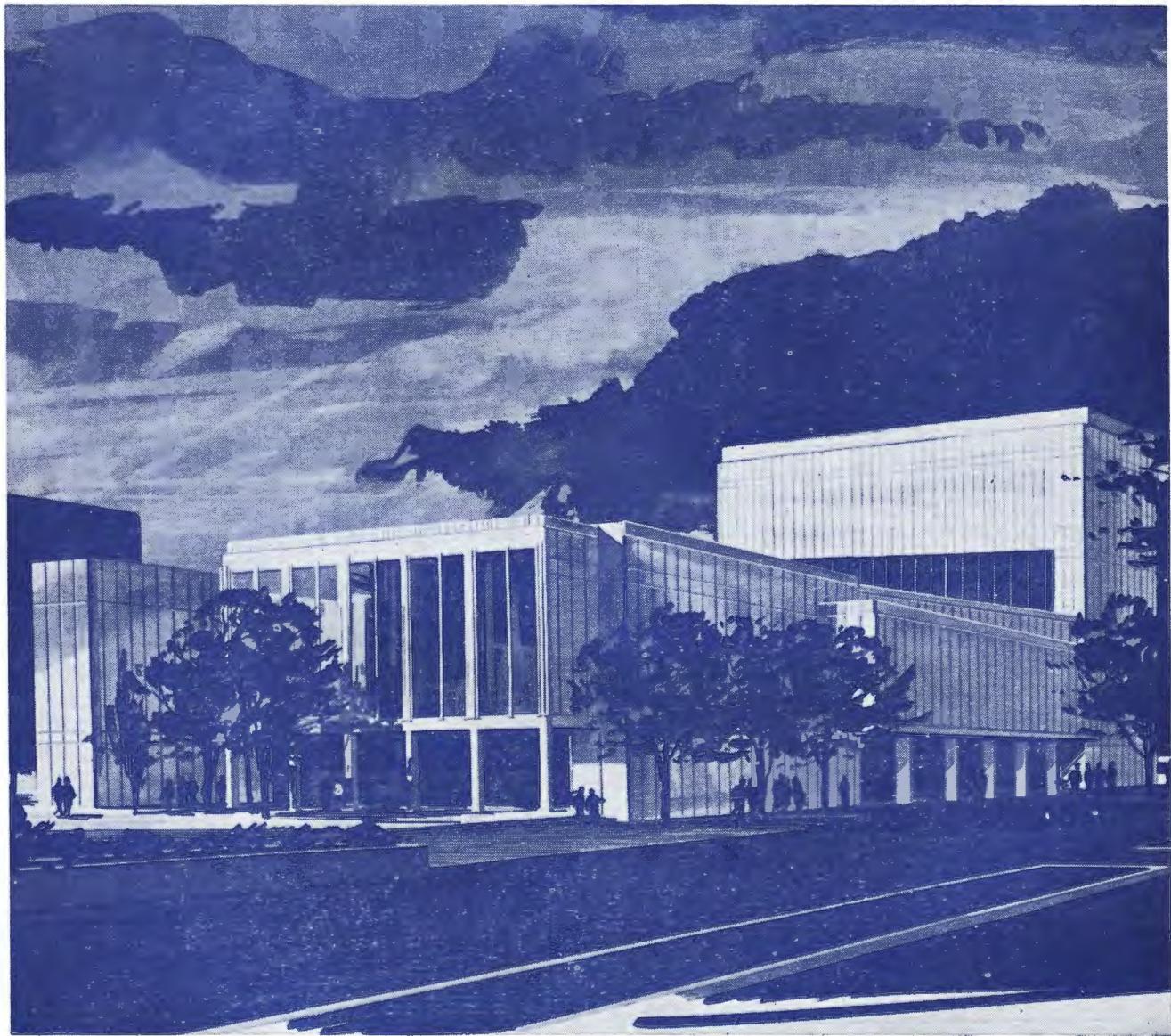
• NOWI DNI •

УНІВЕРСАЛЬНИЙ ІЛЮСТРОВАНИЙ МІСЯЧНИК

РІК XVI

ВЕРЕСЕНЬ — 1965 — SEPTEMBER

Ч. 188

У ЦЬОМУ ЧИСЛІ ЧИТАЙТЕ:

Симоненко Василь — Дві поезії	1
Клиновий Ю. — Василь Симоненко — поет і українець	1
Прохода Василь — Українці в Словаччині	3
Чуб Дмитро — Два дні в Тасманії	8
Шанкозький Ігор — Дві поезії	12
Клиновий Ю. — Чи початок великого твору?	13
Качуровський Ігор — Ні, поезія	16
Волиняк П. — Онтаріо — край краси, приєм- ностей і можливостей	20
Галан А. — Партийний роман	26
Манило І. — Поетові, поезія	27
Огляд преси. Рецензії. Листування. Повідомлення.	
Діденко І. — Василеві Ємцеві	31
Іванович В. — Парадокс	31

НА ПЕРШІЙ СТОРІНЦІ ОБКЛАДИНКИ:

«Сан Лоренс Центр» у Торонті — проект нового театру, будова якого присвячена 100-літтю Канади.

19. 8. 1965 р. в «Онтаріо Клаб» у Торонті відбулася пресова конференція для представників етнічної преси, яку скликав Комітет по будові нового театру «Ст. Лоренс Центр». Редакторів повідомлено, що давня мрія побудови театру європейського типу вже здійснюється. Це буде будинок із двома залами: театральною на 850 місць і концертовою на 750 місць. Будинок стоятиме на розі вулиць Веллінгтон і Фронт, напроти «О'Кіф Центру».

Чому будується новий театральний будинок та що й поруч з гарним будинком «О'Кіф Центру»?

«НОВІ ДНІ»

Універсальний ілюстрований місячник.
Видає в-во «Нові Дні», редактор П. Волиняк.

Умови передплати:

Канада — річна: \$4.00, піврічна: \$2.50

США — річна: \$4.50, — піврічна: \$2.50 amer.

Зміна адреси: 10 центів (можна канадськими
поштовими марками, чи амер. грішми)

НАШІ ЗАКОРДОННІ ПРЕДСТАВНИЦТВА:

В Англії:

A. Bondarenko, 78 Kensington Park Rd.
London, W. 11, England

Передплата: річна — півтора фунти.

В Австралії:

S. Krywolap, Box 1586 M, G.P.O. Adelaide,
South Australia

Передплата: річна — півтора фунти.

Замовлення і гроші слати на адресу:

N O W I D N I
187 Yarmouth Rd., Toronto 4, Ont., Canada

NOWI DNI, a Ukrainian Monthly.
Editor: Petro Wolyniak.

Справа в тім, що «О'Кіф Центр» винаймають переважно театральні колективи із США. Новий театр має служити місцевим мистецьким групам. Цей театр мав би дати місце для драми, оперети, спеціальних фільмів, лекцій і доповідей, дискусій на теми культури тощо, а також місце для виступів поетів, виступів молодих артистів, танців, народньої музики, для виступів дітей етнічних груп тощо.

Ціни квитків у цих залах проєктовані від 1.00 до 3.50 доларів, щоб уможливити доступ у залі нового театру для всіх громадян. Коли рент «О'Кіф Центру», «Александра Театр» тощо коштує 1000 доларів за вечір, то тут театральна зала коштуватиме лише 250 дол. за вечір і 100 дол. для денних вистав. Концертова зала коштуватиме лише 100.00 дол.

Ініціатива створення «Ст. Лоренс Центру» походить від новоканадців, але її підтримала управа міста, уряд провінції Онтаріо і Федеральний уряд Канади, що асигнують поважні суми коштів на цю будову. Загальна вартість будови становить 7.115 тис. доларів. Коштів, які дає місто, уряди провінції й Канади мало, тому Комітет мусить добрati рещту з добровільних пожертв. Нема сумніву, що громадянство міста активно відгукнеться на заклик Комітету. Не сумніваємося, що й українці приймуть участь у спорудженні «Ст. Лоренс Центру» бо тільки за цієї умови ми матимемо підставу домагатись цієї залі для наших потреб. А наша громада потребує такої залі дуже.

Комітет просить нас повідомити громадянство, що він із відчіністю прийме кожну пожертву (навіть одного долара) від усіх громадян. Комітет просить не висилати грошей готівкою в листах, а лише чеками чи поштовими переказами (моней ордер). Чеки виписувати і слати:

Toronto Arts Foundation

44 King Street West
Toronto 1, Ontario.

Усі пожертви відраховуються від податку.

При висиланні грошей повідомте Комітет, що прочитали в «Нових Днях» і оглянули фото в ч. 188, тому й шлете гроші.

НА РОЗБУДОВУ ЖУРНАЛУ ЖЕРТВУВАЛИ:

о. М. Дебрин, Лондон, Канада, з поправин у Михайла й Тетяни Педенків	10.00
Сойко В., Монреаль, Канада (Збірка на іменах у пані Вусатої)	9.00
Домазар С., Блектовн, Австралія	7.05
Д-р І. Кошман, Парсіппані, США	5.50
Д-р І. Кмета, Філадельфія, США	3.00
Шембель Галина, Бінггамптон, США	2.00
Білонок Віра, Філадельфія, США	1.00
П. Д., Чікаго, США	1.00
Довбачук П., Сомерсет, США	1.00
Дейнеко О., Пананія, Австралія	1 фунт.
Сердечне всім спасибі! Ред.	

Василь СИМОНЕНКО

КУРДСЬКОМУ БРАТОВІ

Борітесь — поборете!

Т. ШЕВЧЕНКО

Волають гори, кровію політі,
Підбиті зорі падають уніз,
В пахкі долини, зранені і зриті,
Вдирається голодний шовінізм.

О, курде, бережи свої набої,
Але життя убивців не щади!
На байстрюків свавілля і розбою
Кривавим смерчем, бурею впади!

Веди із ними кулями розмову,
Вони прийшли не тільки за добром:
Прийшли забрати ім'я твоє, мову,
Пустити твого сина байстрюком.

З гнобителем не житимеш у згоді:
Йому — панять, тобі тягнути віз!
Жиріє з крові змучених народів
Наш ворог найлютіший — шовінізм.

Він віроломство заручив з ганьбою,
Він зробить все, аби скорився ти...
О, курде, бережи свої набої,
Без них тобі свій рід не вберегти.

Не заколисуй ненависті силу.
Тоді привітність візьмеш за девіз,
Як упаде в роззявленау могилу
Останній на плянеті шовініст.

ЗАДИВЛЯЮТЬ У ТВОЇ ЗІНИЦІ...

Задивляюсь у твої зіници
Голубі, тривожні, ніби рань.
Крешуть з них червоні блискавиці
Революцій, бунтів і повстань.

Україно, ти для мене — диво!
І нехай пливе за роком рік,
Буду, мамо, горда і вродлива,
З тебе чудуватися повік.

Ради тебе перли в душі сію,
Ради тебе мислю і творю,
Хай мовчать Америки й Росії,
Коли я з тобою говорю.

Одійдіте, недруги лукаві,
Друзі — зачекайте на путі!
Маю я святе синівське право
З матір'ю побуть на самоті.

Рідко, нене, згадую про тебе
Дні занадто куці та малі.
Ще не всі чорти живуть на небі,
Ходить їх до біса по землі.
Бачиш, з ними щогодини б'юся,
Чуєш — битви споконвічний грюк!
Як же я без друзів обійдуся,
Без лобів їх, без очей і рук?

Україно, ти моя молитва,
Ти моя розпуха вікова...
Гомонить над світом люта битва
За твое життя, твої права.

Хай палають хмари бурякові,
Хай сичать образи — все одно!
Я пролюся крапелькою крові
На твое священне знамено.

ВАСИЛЬ СИМОНЕНКО — ПОЕТ І УКРАЇНЕЦЬ

13 грудня 1963 р. в невеличкому шпиталі в Черкасах сталася подія, яка, за нормальних умов, є закінченням людського життя, але аж ніяк початком одного цікавого інциденту в трагічній історії українського народу. Того дня в цьому шпиталі помер молодий юнак, ще навіть не 29-літній, Василь Симоненко, поет, що, не зважаючи на свою молодість, увійшов в історію української літератури, а й може, — сьогодні про це рано судити, — також в історію України. Ось коротка біографія цього юнака.

Василь Симоненко народився 1935 р. в селі Біївці Лубенського району на Полтавщині в сім'ї селянина. Про його батька не знаємо багато, хіба те, що він помер дуже рано. Його ж сина виховував дід, якого поет згадує у своїх творах майже з побожністю. У 1957 р. Симоненко закінчив у Київському університеті факультет журналістики, а потім працю-

вав у газетах «Черкаська Правда», «Молодь Черкащини» та інших. Перша збірка його поезій «Тиша і грім» з'явилася в 1962 р. тобто за рік перед смертю. Друга збірка поезій «Берег чекань», що була підготована до другу в 1963 р., так і не побачила світу, бо не пройшла цензури, — вона в рукописах почала свою мандрівку не тільки в Україні, але й сателітних країнах та інших республіках СРСР. Саме під час такої мандрівки ця збірка разом з відозвою сприводу спалення Київської публічної бібліотеки та іншими документами була передана Закордонному представництву УГВР. Тут не можна стриматися, щоб не порівняти теперішньої підрадянської дійсності з дійсністю захалявної творчості Тараса Шевченка. Можна ще додати, що Симоненко залишив по собі теж чудові зразки прозової творчості, а саме свій щоденник, «Думу про

діда» і збірку оповідань «Вино з троянд». Уже по смерті поета з'явилася другом ще одна його казка «Подорож у країну Навпаки», а в 1964 р. — збірка поезій «Земне тяжіння».

А тепер коротко схарактеризуємо поезію Василя Симоненка. Його творчість дуже оригінальна, повна ніким не бачених, ніким не зафікованих образів, вирваних з самих глибин людської душі. повна філософських узагальнень, яких автор не бойтися висловити, хоч часто-густо вони йдуть проти офіційної доктрини. У кожному своєму творі поет поринає на саме дно людського серця, треба додати. українського серця. І тому його твори такі глибинно українські, такі близькі настроями і патосом неперевершенному велетневі української поезії, Тарасові Шевченкові. Хоч українська література дуже багата на великі поетичні таланти, то ніхто з наших поетів не стоїть так близько до Шевченка, як цей передчасно згаслий юнак, і то не тільки любов'ю до свого народу й до України, але якоюсь абсолютною гуманістією. Просто з кожного його рядка, з кожного вірша водограєм б'є людяність, любов до людини і всього живого. так, ніби поет прочував, що залишатися йому в живих недовго. Проте, як уже згадано вгорі. домінантним чинником поезії Симоненка є таки одержима любов до свого народу і до своєї країни. Ось декілька прикладів.

У відповідь на партійну резолюцію про злиття мов, яка не є нічим іншим, тільки новою редакцією Валуївського «не было, нет і быть не может». Симоненко відповідає:

*Народ мій є! Народ мій завжди буде!
Ніхто не перекреслить мій народ!
Пощезнуть всі перевертні й приблуди
І орди завойовників-заброд!*

Тому й не диво, що поет передає своєму синові, а в його особі молодим українським поколінням, такий заповіт:

*Можна все на світі вибирати, сину,
Вибрати не можна тільки Батьківщину.*

У своєму протесті проти смертельних обіймів «старшого брата», Симоненко є набагато відважніший, ніж навіть найвідважніший і найбільший поет старшого покоління. Коли Максим Рильський, шукаючи формули, яка дозволила б йому боронити рідну мову і культуру, заявив, що любити свою країну не злочин. «коли це для всіх», то Симоненко пішов далеко даліше, заявляючи просто, що Україна це батьківщина, а Росія такий же чужий світ, як США. У своїй поемі «Задивляюсь у твої зіниці» він написав:

*Україно, ти для мене диво!
І нехай пливе за роком рік,
Буду, мамо, горда і вродлива,
З тебе чудуватися повік.*

*Ради тебе перли в душі сію,
Ради тебе мислю і творю,
Хай мовчать Америки й Росії,
Коли я з тобою говорю.*

Ще декілька речень про найбільш національний твір Василя Симоненка, в якому він безпосередньо перегукується з політичними поемами Тараса Шевченка. Це послання «Курдському братові», у якому поет закликає поневолених земляків до революції, до знищенння огидного шовініста. під яким він розуміє теперішнього володаря України, російський імперіалізм. Щоб у нікого не залишилося ніякого сумніву, в чому справа, Симоненко ставить мотивом своєї поеми безсмертний заклик з Шевченкового «Кавказу» — «Борітесь — поборете». Образність і безконечно гнівний тон поеми той самий, що й у «Кавказі». Симоненко починає свою поему таким рядком: «Волають гори, кровію политі... а початок «Кавказу» такий: «За горами гори, хмарами повиті, Засяяні горем, кровію политі...»

З цього твору зацитуємо тут тільки одну строфу:

*Веди із ними кулями розмову,
Вони прийшли не тільки за добром:
Прийшли забрати ім'я твоє, мову,
Пустити твого сина байстрюком.*

Тепер я хотів би поставити на цілу широчінь отну проблему, чи радше один аспект проблеми, на який ми часто любимо замикати очі і його замовчувати. Немає сумніву, що Василь Симоненко — один з великих українців своєї доби, але водночас за політичними переконаннями він... комуніст. Бо й чим же іншим міг би бути сучасний радянський журналіст районового маштабу? Доказів на це в творчості поета теж немало. хоч вони. треба сказати, дуже притищені. Проте є один твір Симоненка п. з. «Ні, ще не вмерла Україна!», темою якого є українська еміграція по другій світовій війні. Чи Симоненко написав цей твір під натиском сучасних російських держиморд, на яких він не залишає сухої ниточки у своїх творах, ми не знаємо, а втім воно й не таке вже важливе. У цьому творі Симоненко тяжко обвинувачує т. зв. третю українську еміграцію, що покинула Україну по Другій світовій війні, за співпрацю з Гітлером, хоч таких колаборантів між нею ду-

ВИЙШЛА З ДРУКУ ПОВІСТЬ ЯРОСЛАВИ ОСТРУК

«РОДИНА ГОЛЬДІВ»

Ця повість — це розповідь про жидівську родину, яку в часи гітлерівського терору рятує український селянин.

Ціна: \$2.50, а для тих, що куплять більше книжок, — 30% знижки.

Цієї ж авторки вийшли ще такі книжки: «Провалля», «Оля». Авторка закінчує другу частину повісті «Оля», що буде зватись «Хуртовина гряде».

Замовляти усі книжки від авторки:

Mrs. Y. Ostruk
1120 Chelten Ave.
Philadelphia 26, Pa.
U.S.A.

же незначна кількість. Таких колаборантів він називає «псами» та членою йде слідами радянської пропаганди, безконечно брехливої і безконечно лайливої, яка всіх українських емігрантів засуджує за невідомі гріхи, навіть тих, що в німецьких нацистських концтаборах просиділи довгі роки. Закінчує поет цей свій пасквіль такими рядками:

Ви будете тинятись по чужинах,
Аж доки дідько всіх не забере,
Бо знайте — ще не вмерла Україна
І не вмире!

Так, засудивши еміграцію, Симоненко став во-
дночас на політичну платформу, висловлену пер-
шим рядком українського національного гимну. Це
геніяльне сальто-мортале, геніяльне підтвердження
одності й неподільності української правди в недав-
ній нашій історії таки досить великої. За нею, за цією
правдою, стояли в 30-их роках такі українські ко-

муністи, як Микола Скрипник і Микола Хвильовий.
За нею стоїть сьогодні плеяда талановитих культур-
них діячів наймолодшого покоління. Усі вони, як і
патріотична українська еміграція поза кордонами
України, стоять на одних і тих самих барикадах, на
яких понад сто років тому так сміливо стояв Тарас
Шевченко зі своїми товаришами, Кирило-методіїв-
ськими братчиками. Це барикади, на яких, тут і там
в Україні, стоять борці за одну і ту саму ідею, за
збереження ідентичності українського народу. Йо-
го мови і його культури. На цих же барикадах у
першому ряді стоїть теж поезія Василя Симоненка.

Юрій КЛІНОВИЙ

ВІД РЕДАКЦІЇ: Пригадуємо нашим читачам, які хотіли б краще ознайомитись з віршами пок. Василя Симоненка, що вони друкувалися в "Нових Днях" раніше: ч. 159 (квітень 1963 р.), стор. 25 і ч. 167 (грудень 1963 р.), стор. 1 і 25. Тоді В. Симоненко ще був живий, то інших коментарів до його віршів ми не робили.

Василь ПРОХОДА

Українці в Словаччині

ВІД РЕДАКЦІЇ. Автор цієї статті закінчив Українську Академію в Подебрадах, Чехія. Працював у Познані, Польща. Коли в 1945 р. до Познані прийшли більшовики, то вони заарештували його і довший час тримали в київській ПУМ"їнівській в'язниці, а потім заочно засудили його на 10 років примусової праці в концтаборах СРСР. Останніх 7 літ свого заслання інженер Василь Прохода відбув у північному районі Воркути (в копальннях вугілля), себто в європейській частині Заполяр'я. Після закінчення терміну заслання, його залишили там на дальшу працю як так званого "вольнонайомного". Аж після ліквідації "культури Сталіна" інж. В. Проходу, як чехо-словакського громадянина, депатріювали в Чехо-Словаччину і він оселився в Пряшеві, Словаччина, де й прожив біля двох літ. Недавно переїхав у США, де вже була його родина.

Оскільки на еміграції майже нічого ніхто не знає про життя українців в різних комуністичних державах, то ми замовили інженерові Василеві Проході спеціальну статтю про українців у Словаччині, яку й пропонуємо увазі наших читачів. Стаття передожерельна, написала її людина, яка на власні очі бачила і знає не лише українські організації у Словаччині, а й живих людей — творців і керівників їх, тому вона буде цікавою для всіх наших читачів.

Перебуваючи в Пряшеві, інж. В. Прохода написав дві великі праці: "Думки про правду" й "Записки непокірного", які, покищо, не видані.

Інженер В. Прохода походить з Кубанщини. Служив у війську Української Народної Республіки (Сіра дивізія). Довгі роки очолював у Чехо-Словаччині Українське Військове Товариство.

Після закінчення Другої світової війни залишилось за межами радянської України, крім великих східніх просторів на Кубанщині та Чор-

номорщині, у західніх українських етнографічних межах Пряшівського краю на Східній Словаччині біля двохсот тисяч українців, які в більшості називали себе русинами, руснаками та лемками. Хоч ця країна розташована майже в осередку Європи, але її мешканці під мадярським пануванням до початку Першої світової війни були національно й соціально аж надто пригноблені. Та проте дух своєрідності й незалежності вдачі, який проявлявся в їх пращурів, все залишався незмінним. Об'єднувала їх спільні греко-католицька віра, яка головне відрізняла їх від близьких за своїм характером словаків, що були римо-католиками. Оскільки у словаків, які та-кож були мадярами пригноблені, національно-культурний розвиток розпочався на власному національному ґрунті досить успішно, постільки у русинів він виник пізніше і то з ухилом до невластивого їм русофільства, яке навіть в ХХ столітті гальмувало правдиве національне освідомлення. У цьому русофільстві з однієї сторони, а з другої в мадяронстві тих, що покінчали мадярські школи, губились наслідки національно-культурної праці відданих своєму народові просвітителів, з яких найбільшим був Олександр Духнович, 100-ліття смерти якого святкувалось у березні цього року. Його справедливо вважають основоположником українського шкільництва для карпатських русинів. Він перший написав читанку для початкуючих, коротку граматику, педагогіку для сільських учителів, історію русинів, коротку географію і т. і. Поза цим він був поетом і драматургом тієї доби. Йому в найбільшій мірі завдячують, що русини не асимілювались і

дочекались до сучасного національно-культурного розвитку, правда, у загально зменшенні кількості. Замість двохсот тисяч, залишилось їх четьвертина свідома своєї української відрубності від словаків, якими стала решта. До цього причинилося у значній мірі скасування греко-католицької церкви з заміною на православну. Більша частина колишніх греко-католиків перейшла на католицизм та стала словаками, приєднавшись до словацької культури. Цьому сприяв ще й індустріальний розвиток краю, що приніс значні матеріальні вигоди з деяким добробутом для робітників у промислових осередках, де домінуючим є словацький цивілізаційний побут з пануванням словацької державної мови.

1. Шкільництво

Ніхто не буде заперечувати, що там, де шкільництво стояло на належному національно-культурному рівні, нарід розвивається в сучасну націю, а де воно було занедбане, або взагалі не служить національним потребам, народня самобутність поступово зникає та настає асиміляція на користь зайдшого чужого елементу, що займає панівне становище. Так було і з карпатськими русинами в добу мадярського панування до початку XIX століття, коли почалось національне пробудження в часи О. Духновича. Трохи пізніше стояла справа за першої Чехо-Словацької республіки. Але й тоді з великими перешкодами та відхиленнями на різні манівці. До тридцятих років було для русинів лише 165 початківих шкіл та паралельні класи при словацькій громадянській (нижче-середній) школі в Меджилаборці. Учило в них пара сот учителів, але серед них було мало українців (і то переважно з емігрантів). Були то русини, русофіли й «руssкие» з байдужим або негативним ставленням до української культури. Такими в переважаючій більшості були і греко-католицькі священики, що мали вплив на шкільну ліяльність. Для підготовки учителів була в Пряшеві учительська академія (семінарія) та гімназія, але обильві з російською викладовою мовою. Українство було нелегальним.

Друга світова війна значно змінила весь уклад життя на Полянщині. Після звільнення Чехо-Словаччини від німецької окупації та приєднання Галичини й Закарпаття до польської України була усунена аномалія «прусскості» на Східній Словаччині та урядово була введена в школах українська мова в навчанні, якої більшість учителів не знали — вони мусіли її навчитись. Тоді швидким темпом розпочався зрост укр-рінського шкільництва. Так, наприклад, у 1947-48 навчальному році було 11 дитячих садків (дошкільного навчання), 272 початкові школи, 25 громадянських шкіл, 8 середніх шкіл (у Пряшеві, Гуменному, Бандієві, Межилаборці, Сніні, Свиднику, Стропкові, Старій Любовні). Училося в них 21,943 учні. Це відповідало майже всій кіль-

кості свідомих українців на Східній Словаччині.

Закон Чехо-Словацької республіки від 21 квітня 1948 р. про єдину 8-річну школу обов'язкову й безоплатну для всіх громадян республіки і пізніший закон з 1953 р. дав змогу здобути середню освіту молоді в 11-річних середніх школах, яких порівнано з колишніми класичними й реальними гімназіями стало значно більше. Крім того, пізніше було введено в школах політехнічне навчання з добре обладнаними слюсарними, столярними, електротехнічними майстернями, для чого курс навчання в школах збільшився на один рік: з 8 і 11 до 9 і 12 років.

Це сприяло буйному розвитку українського шкільництва, але не було це в інтересах тих, що хотіли асимілювати русинів на словаків. Була відкликана обов'язковість української викладової мови в школах, бо вона, ніби, обмежувала «демократичне» право батьків самим визначати викладову мову для своїх дітей, для яких українська літературна мова, що відрізняється від місцевих діялектик та говірок була, ніби, менше зрозуміла, ніж словацька, а поза тим мало мала практичного вжитку при перебуванні в словацькому середовищі, чи при дальшому навчанні у вищих школах.

Настав перелім у 60-роках в розвитку українського шкільництва, коли багато українських шкіл за постановами і на прохання батьківських комітетів при них та місцевих громадських органів перейшли на словацьку мову навчання. З 8 середніх 12-річних шкіл залишилось лише 5 (у Сніні, Гуменному, Свиднику, Пряшеві та Старій Любовні). На 20% зменшилось українських 9-річних шкіл.

Така пеакція викликала спротив свідомих українців. З усуненням наслідків «культу особи» люди стали сміливіші в боротьбі з рештками рабської покірливості. Почалась на сторінках українських часописів («Нове життя» та «Дружно вперед» з додатком «Школа й життя») відверта дискусія на користь української школи з протестами проти налагодження та підступу при введенні в школах українських сіл словацької викладової мови та осуду прихильників ословащення, серед яких адвокатом за «лемократичні» права запоморочених батьків, бажаючих мати словацьку школу, виступив доцент Іван Байцура, що доказував «практичну потребу» навчання по-словакському. Його зустрів загальний осуд українських учителів.

Без огляду на всі неофіційні (офіційно українство всебічно підтримується) перешкоди розвиток українського шкільництва набуває серед нової генерації українців міцний ґрунт, і то на правильних соціалістичних основах. Є катедри української мови на філософському факультеті університету ім. П. Шафарика в Пряшеві та в педагогічному інституті з науково-дослідним відділом, на якому заочно навчаються вчителі 9 і

12-річних шкіл. Ті, що закінчили навчання при цих катедрах, говорять доброю українською мовою. З рядів місцевих педагогів осягли вчених ступенів доцентів та кандидатів філологічних наук: доценти Василь Капішовський, Василь Гриць, Юрій Бача, Іван Бунганич, Михайло Новак, А. Чума, В. Штець, А. Червеняк, М. Роман та інші. Кандидатом філологічних наук є Олена Рудловчак. Більшість з них абсолютували університети в Києві та Львові. Поза цим існує українська економічна школа та українська медична школа в Пряшеві. Є багато дитячих притулків та садків, зокрема в промислових центрах, які дбають про дошкільне виховання українських дітей.

Дальший розвиток українського шкільництва забезпечений активністю та ініціативою українців, які не дезертирують з української національної ниви, щоб знайти матеріальні вигоди на чужому полі. А поза цим офіційні урядові чинники рахуються з громадською думкою та задовольняють вимоги своїх громадян.

2. Література й мистецтво

Українська література на Східній Словаччині нараховує вже 20 років свого віку, але систематично вона почала видаватись з 1952 року, після ухвали ЦК КПС (Комуністичної Партиї Словаччини) про національне питання українців Східної Словаччини. Тоді була заснована Українська Філія Спілки Словакських Письменників, яка нараховує тепер півсотні членів. До цього часу українською мовою було видано 250 підручників для українських шкіл різних типів та 140 художніх творів різних літературних жанрів, з яких спочатку багато вийшло російською мовою. Ряд цікавих художніх творів було надруковано в альманасі-квартальному «Дукля», в журналі «Дружно вперед» та в газеті «Нове життя».

З поетів та письменників визначними є Єва Бісс (вона ж і талановита малярка), Іван Маціньський, Михайло Шмайді, Іван Прокіпчак, Юрко Боролич, Іван Гриць, Федір Лазорик, Федір Іванчов, Василь Зозуляк, Михайло Питель, Андрій Куско, Василь Дацей, найкращий з них є Василь Гренджа-Донський, якого репрезентує збірка вибраних творів «Шляхом терновим». З молодого покоління письменників виявили себе Степан Гостиняк, Юрій Бача, Йосиф Збиглай, Сергій Макара, Віктор Гайний, Йосиф Шелепець, Михайло Дробиняк. Поступово вони приходять на зміну старим, виступають сміливіше за українську правду та здобувають симпатії читачів.

Хоч кількість творів та авторів досить значна, але якість їх, як і при всякому початку, ще слабка й поза межі свого краю ще не вийшла. Успішному розвиткові спочатку перешкоджала «руське напрямленіє» у старших письменників та схематизм і догматизм, що знижував художній рівень. Тепер нові молоді письменники збагачують літературу, ґрунтівно зображуючи українське життя, пробуджуючи в людей країні

прагнення та стремління досягнення своєї людської національної гідності.

Драма ще не витворила певних традицій, але цей жанр почала успішно розвивати Єва Бісс, трохи В. Зозуляк та робить спроби Іван Гриць. Досить слабкою є літературно-художня критика, але й на цьому полі виявляють себе Юрій Бача, А. Червеняк (русофіл), Геник-Березовська, д-р Нерлій, Михайло Мольнар, Олена Рудловчак, Й. Шелепець, Орест Зілинський.

Із творчості названих письменників визначним життєвою правою є роман Михайла Шмайді «Тріщать криги», у якому зображені початки колективізації сільського господарства з надежиттям урядових чинників, а також побутовий роман «Лемки», що показує національно-культурну занедбаність села з русопіапською родиною попа та жидівською корчмою. З поетичних творів найбільшою художністю визначається історична поема-легенда Івана Гриця «Маків квіт» — про освіченого опришка Главату, який діяв у дусі гуманістичного руху доби відродження в XV ст., боротьбу за людську гідність упосліджених русинів проти надвлади озвірілих мадярських магнатів з їх гадючим кодлом гайдуків та проти німецьких патріціїв міста Бардієва, що було осередком тогочасного торговельного руху. Вони силою свого золота підтримували у власних інтересах гнобителів, вважаючи русинів своїми рабами. Ця поема була інсценізована для передачі радіом, пробуджуючи у слухачів почуття власної національної гідності.

У Пряшеві відбулись уже три наукові конференції україністів з Пряшева, ЧССР та радянської України. Перша була з нагоди річниці Івана Франка, присвячена творчості цього українського велетня духа. Друга була присвячена 150-річчю народження Тараса Шевченка та його творчості. Цього року відбулась третя конференція з нагоди 100-річчя смерті Олександра Духновича, присвячена всеобщому дослідження творчості та діяльності закарпатського українського будителя. Присутніми були пряшівські науковці, також братиславські зі словацької САН (Словакської Академії Наук), празькі з ЧАН (Чеської Академії Наук), з України й навіть з Берліна (НДР).

Треба ще згадати про українських малярів, до яких належать Єва Бісс, доцент Степан Гапак, Орест Дубай, продекан словацької високої школи мистецтва в Братиславі. Їх творчість є високого рівня і користується успіхом на виставках в картинній галереї м. Пряшева.

У Пряшеві є державна наукова бібліотека та читальня. Є в ній багато української літератури та наукових праць для загальних студій.

У березні 1966 року буде вже 20-річчя УНТ (Український Народний Театр). Постав він з ініціативи Українського Драматичного Товариства. Першим директором його був Іван Гриць. Своєї вершини досяг театр коли ставив українську кля-

сику, зокрема такі п'єси як «Маруся Богуславка», «Запорожець за Дунаєм», «Ой не ходи, Грицю», «Сорочинський ярмарок», «Безталанна», «Українене щастя», «Суєта» та інші. Головним режисером був Юрій Шерегій. Театр заохотив до творчості місцевих драматургів. Найліпші твори написала Єва Бісс — «Барліг» та «Естера». Менш вдалими були п'єси В. Гайного та І. Мацинського.

Пізніші режисери — Іванчо та Фельбаба — не виявили українського ентузіазму. Вони, боючись обвинувачення в «українському буржуазному націоналізмі», почали пристосовуватись до обставин, тому вистави класичних та історичних п'єс були занедбані, а до постановки добирали перекладні п'єси, що надавало театрів інтернаціонального характеру. Це не принесло добрих результатів, бо з них у минулому році великий успіх мала лише вистава Шекспірового «Отелло».

Із сучасних українських радянських п'єс теж брались до постановки не ліпші, а такі як «Веселка» М. Зарудного, «Коли розлучаються двоє» В. Вакуленка, чи навіть з цьогорічного сезону «Фортуна» М. Зарудного — з ідеиною порожнечою, реготом та зубоскальством. Лише як компенсація за це 5 червня було українським театральним святом: УНТ показав своїм глядачам інсценізовану милозвучну поему Олександра Олеся «Ніч на полонині», яка своєю красою переважань простотою людини має не лише українське, а й світове значення.

Театр має власний будинок з добре урядженою сценою, що задовольняє сучасні технічні вимоги. Крім того, він пересувний, бо диспонує кількома власними автобусами та грузовиками. А по селах тепер можна все більше й більше зустрічати добре обладнані будинки культури зі сталою сценою для концертів та театральних вистав.

При УНТ автономно 9-й рік діє ПУНА (Піддуклянський Український Народний Ансамбль). Цьогорічна IX прем'єра його відбулася 13 травня на сцені Словачького театру ім. Й. Заборського з нагоди 20-ліття звільнення Чехо-Словаччини від німецької окупації. Хоч зі сторони керівництва виявилась тенденція надати концертові інтернаціонального характеру включенням пісень та танців, крім місцевих, ще й російських, словачьких, чеських, мадярських і навіть циганських, але виконання цим колективом вперше українських пісень у супроводі бандур та пісень Закарпатської області було дуже успішним та викликало справжнє захоплення.

3. КСУТ

Культурна Спілка Українських Трудящих є найпоширенішою національно-культурною українською організацією, Центральний Комітет якої є в Пряшеві. КСУТ нараховує пару сот місцевих організацій на Східній Словаччині та має загалом більше п'яти тисяч членів. У більших осе-

редках члени КСУТ-у об'єднуються за місцями своєї праці при установах та різних підприємствах, що гуртується в місцеві групи як, наприклад, у Пряшеві, Гуменному, Бардієві, Свиднику, Стропкові, Меджилаборці, Снині, Старій Любовні. Для координації своєї діяльності щороку влаштовуються районові конференції, а за ними йдуть окружні конференції в головніших містах як Пряшів, Бардієв, Гуменне, Стара Любовня, які висилають своїх делегатів на головну конференцію Центрального Комітету в Пряшеві.

КСУТ головним чином дбає про освіту, видає освітню бібліотеку, лекції, п'єси для НХС (Народня Художня Самодіяльність). Організує свята пісні та танців в окружніх і районових осередках Пряшеві, Гуменному, Бардієві, Старій Любовні, Меджилаборці, Стасцині, Ублі, Орлові. Гуртки НХС, що одержали нагороди на цих святах, потім беруть участь у найголовнішому Святі пісні і танців у Свиднику.

Головою КСУТ-у є Василь Капішовський, доцент університету і депутат до СНР (Словачької Народної Ради). Первім секретарем є І. Гула, а другим — Федір Ковач. КСУТ видає два друковані органи: газету-тижневик «Нове життя» та місячник «Дружно вперед» з педагогічним додатком. Квартальник «Дукля» видає Українська філія Спілки Словачьких Письменників, секретарем якої є І. Мацинський. КСУТ також приймає діяльну участь в боротьбі за українську школу. При цьому ініціативу проявляють віддані народній справі українські вчителі.

Цього року відбувалося (12 - 13 червня) XI Свято пісні й танців у Свиднику. У святі брало участь до 30 найкращих колективів НХС, що були нагороджені на окружніх святах. Виступали також і гости: словацький, мадярський, польський мистецькі колективи та Закарпатці. Частим гостем свята буває Державний Хор Закарпаття під керівництвом Кречка. Виступи відбувались два дні у великому амфітеатрі з участию більше 30 тисяч глядачів.

Перед Святом пісні й танців у Свиднику завжди починається Свято драми й художнього слова в Снині. Цього року (27 - 30 квітня) відбувся IV Фестиваль драми й художнього слова. Там виступали найкращі драматичні гуртки з Пряшівщини з різним репертуаром — класичним та сучасним. Молодь декламувала українську поезію кращих поетів, або навіть власні твори, читаються уривки з прозових творів кращих авторів. За добре виконання дають нагороди. Драматичні гуртки поставили такі п'єси: «Фортуна» М. Зарудного (колектив з Пряшева), «Двоє друзів» М. Носова (колектив з Меджилаборця), «Жіночий закон» Й. Тайовського (колектив з Руського), «Вітер в обличчя» Яна Какоша (колектив зі Свидника) і «Назар Стодоля» Тараса Шевченка (колектив зі Стасцини). Нагороду за краще виконання здобув драматичний гурток зі Стасцини за «Назара Стодолю».

Не лише в містах, але й по селах молодь займається руханкою та спортом та проводить серйозну підготовку до Третьої Державної Спартакіади.

Діє ціла сітка сталих сільських кінотеатрів, а де їх нема, туди виїжджає пересувний кінотеатр.

У самому Пряшеві створений «Клуб ОК КСУТ-у» (у будинку колишнього «Русского Дому»). У клубі сходиться студентська молодь, зустрічається з місцевими письменниками, слухає їх доповіді та твори, дебатує. Там же відбуваються репетиції гуртка НХС «Карпатянин», який серйозно конкурсує з ПУНА.

Одночасно в інших містах (у домах культури та відпочинку) відбуваються читацькі конференції творів українських письменників та зустрічі з письменниками Пряшівщини.

Велику освідомлюючу працю провадить Українське Радіомовлення в Пряшеві, що належить до чехо- словацького радіосилання в Кошицях. У своїх висиланнях радіомовлення має: останні вісті з подій дня, відомості для сільських господарів, репортажі про українську культурну діяльність на Пряшівщині, у якій поважну роль відграють виступи НХС, УНТ, ПУНА, зустрічі з письменниками та читацькі конференції, шкільні справи, засідання і конференції органів КСУТ-у та Спілки Письменників, діяльність національних комітетів тощо. Найбільш бажаними є так звані «музичні подарунки» та концерти на бажання. Для молоді й пionерів по п'ятницях від год. 10.20 до 10.55 висилається так звана «Піонерська Зірка» з юнацькими оповіданнями, реляціями про культосвітніх діячів, історичне минуле, про життя школярів та діяльність гуртків НХС. По неділях передаються казки для дітей. Тоді ж від год. 7.00 до 7.45 відбуваються концерти пісень музики та естрадних мелодій, декламування відповідних кращих поезій, інсценізацій.

Найліпшими є інсценізації визначних поетичних творів, якими були, наприклад, «Ніч на полонині» О. Олеся та «Маків цвіт» Ів. Гриця, радіомонтаж про Тараса Шевченка та про творчість О. Олеся, а також «Великодній привіт весні» з його великою художньою вартістю та красою мелодій, що змонтувала найбільша ентузіастка в українському радіомовленні Єва Бісс. Крім того діяльну участь в радіопередачах приймає редактор Коваль. Директором Українського Радіомовлення є Василь Вархола.

Більшій чинності українського радіомовлення перешкоджає надзвичайно обмежений час для висилання для «українських співгорожан» (як говориться радіом), бо в звичайні дні для нього визначений час від год. 7.15 до 7.25, а по обіді відгод. 16.00 до 16.30. Це звичайно дуже мало. Тому працівники радіомовлення виявляють надзвичайний хист, щоб якнайдоцільніше використа-

ти приділений час. При цьому й тут не обходиться без відхилень на концертах в бік російських пісень та музики...

Поважну роль відограє на Пряшівщині Клуб Приятелів Української Літератури «Дружба», який нараховує тепер тисячу членів. Його завданням є всеобщо поширювати українську літературу серед своїх членів у Чехо-Словаччині. Кожний член Клубу передплачую щорічне видання серії книжок (більшої — 12, або меншої — 7) українських письменників, які друкуються на кошти Клубу й без затримки знаходять вдячного читача. Клуб існує другий рік, але наслідки його праці помітні.

До добровільної ініціативи українських ентузіастів належить Музей Української Культури у Свиднику, директором якого є Іван Чабиняк. Постав він у 1955 р. коли в Меджилаборці відбувався 1-ий Фестиваль української пісні й танців. Почалось з малого. Тоді була влаштована виставка етнографічних експонатів, що стали ядром для створення музею, який спочатку не мав власного приміщення, але згодом, — зусиллями Ів. Чабиняка, який у 1958 р. відбув військову службу, за допомогою інших, головно письменника Михайла Шмайди, — переміг усі перешкоди. Музей був перенесений до Красного Броду, де в кімнатах одного невеликого замку устаткувався, поступово здобувши все необхідне, щоб стати належній височині. Але було то в глухому закутку. Треба було вийти на ширший світ. І от на Хювілейному Святі пісні і танців в 1964 р. цей Музей Української культури Пряшівського краю був урочисто відкритий у Свиднику, після перенесення до власного будинку із Красного Броду.

Так протягом останнього десятиліття прояви українського національно-культурного життя на Пряшівщині природнім шляхом з кожним роком (і на власному ґрунті) набирають певної сили, яку вже не вдається жодною диктатурою задушити. А взагалі можна сказати, що витворилось там три типи інтелігенції. Перші це ті, хто є українцем доти, поки не має певної посади (пристосуванці), другі — ті, хто байдужий до всього свого національного, а треті — ідейні працівники, або як їх називають трударі, котрі працюють з усіх сил, щоб поліпшити культурне життя українців. Це люди духа, ними є переважно українські вчителі.

ПРИДБАЙТЕ СОБІ ЦЮ НОВУ КНИЖКУ!

Павло Маляр, «ЧАЙКА», роман, що вийшов у видавництві «Нові Дні».

Це перша частина трилогії «ЗОЛОТИЙ ДОЩ». Ціна у звичайній обкладинці — 2.00 дол., у твердій — 3.00.

Замовлення слати на адресу:

P. Malar.

18983 Kentucky St.

Detroit 21, Mich., USA.

Два дні в Тасманії

(З подорожніх вражень)

Коли чотиримоторовий літак компанії AN-CET-ANA відірвався від ессендосського летовища і за кілька хвилин під ним білим павутинням попливли легкі біленькі хмарки, я відриваю свій погляд від вікна і озираюсь навколо. Поруч мене, зліва, сидить молодий австралійський вояк. Ступня його лівої ноги ґрунтовно забинтована, і тільки три пальці голо визирають з-під марлі. Недавно, йдучи до літака, я бачив мого теперішнього сусіда, як він шкандинав, сходячи по східцях.

— Шо то, не у В'єтнамі часом? — питав я його, показуючи очима на ногу.

— Ні, — посміхається він, — це на військових вправах біля Мельбурну зломив кістку.

Обмінявшись кількома словами, розглядаю пасажирів. Два роки тому, коли я летів до Тасманії, серед пасажирів було багато студентів і всю дорогу лунав гомін, жарти й сміх. Сьогодні ж було майже тихо. По другий бік проходу сидить якась «борода». Цій бороді, чи вірніше її власників, всього, може, з двадцять років, проте він запустив її аж до вух.

Ця борода весь час обертається на всі боки, задоволено посміхається до привітних гостей, ніби хоче звернути на себе зайвий раз увагу.

Я теж непомітно поглядаю на ту злощасну бороду і думаю: «Що ж, нема ради, дух чи хвороба часу: бітники, бітлеси, боджі... і бороди... і все починається на літеру «Б». Колись цар Петро Перший примусово стриг боярам бороди, орієнтуючись на модерний світ, а тепер молоді люди модерного світу, похворіли на хворобу середньовіччя і запускають бороди, а часом і гриви до плечей. Збоку дивлячись, воно виглядає зовсім неестетично на молодій людині, а, проте, є ж і дівчата, що люблять ці середньовічні атрибути на молодих обличчях.

Правда, коли візьмемо саме слово «борода», то воно в мові, до речі, має дуже продуктивний корінь. Погляньте: борода, борідка, борідочка, борідоњка, бородисько, бородище, бородяка, бородань, бородай, бородач, бородавка, бородатий, підбородок, підборіддя, бородавник, Безбородко, Голобородько і безліч інших. А проф. Я. Рудницький у своєму «Етимологічному словникові» наводить ще й низку місцевостей, що утворились з цього «бородатого» кореня.

Та мою увагу раптом відригає від бороди побідомлення з кабіни літака, про те, що ми летимо на висоті 19 тисяч футів.

«Височенько, — думаю собі, — не даром так тисне на вуха...»

Тим часом мій сусід інформує, що від Мельбурну до Гобарту 300 миль, що літак спершу зу-

пиниться на 15 хвилин у Ланцестоні, а потім ще пролетить 120 миль до Гобарту.

Чепурненкі гостеси раз-у-раз ходять по проході, готові до послуг. Одна з них, побачивши, що я щось нотую в блокноті, поклавши його собі на коліна, підходить, бере з полиці наді мною біленьку подушечку й кладе мені на коліна, щоб зручніше писати. І мимоволі виникає думка: чи вони такі ввічливі тепер і там, на нашій рідній землі?

Коли літак наблизився до берегів Тасманії, я знову згадав нашого голову СУОА інженера Мирослава Болюха, з яким я чотири роки тому облітав і об'їздив чотири стейти Австралії, відвідуючи штоли, громади, зустрічаючи багатьох знайомих і знайомлячись із незнайомими. Скільки було вражень, пригод, несподіванок! І я широко шкодував, що немає його поруч.

Літак уже наблизився до ланцестонського летовища. Був чудовий сонячний день, тільки далекі обрії клубочились хмарками, кладучи на гори синю сутінь.

Після короткої зупинки в Ланцестоні, де в обличчя війнув холодний вітерець, нагадуючи тим самим, що в Тасманії зима трішки холодніша, як в Австралії, рушаємо до Гобарту, столиці Тасманії. Перелітаємо затоку Фрідріх Генрі Бей, далі видно багато різних озер, нарешті — найбільшу річку Тасманії Денвер, і літак наближається до летовища, де мене зустрічають голова української Громади Гобарту п. В. Гарасимишин та один з найактивніших членів Громади п. Гр. Комишан.

Я приїхав на запрошення їхньої Громади з нагоди Двомісячника книжки і преси, який проголосила Українська Шкільна Рада разом із Союзом Українських Організацій Австралії, доручивши мені організацію цієї справи, що стала вже в нас традицією, вступивши в сьомий рік.

• * *

У Тасманії небагато наших людей, та й ті розкидані по далеких околицях чи віддалених селищах. Тим то, і в громаді, і в рідній школі, і в організації комбатантів та в спортивій не багато людей. Проте вони існують і навіть мають чимало досягнень, а спортивці на чолі з п. Лагаревським здобули навіть чашу у змаганнях з футбола.

По обіді показують мені свій Народній Дім та рідну школу. Відколи я пам'ятаю, у школі тут ніколи не було багато учнів, найчастіше було 11 - 14 - 15. Так і тепер. Навчання відбувається у дві зміни: спочатку перша кляса, а потім — 2-га та 4-та разом. Тож я побачив восьмеро

малих діток першої кляси, яких навчала пані Доктор Комушан, дружина члена управи громади. Вони вже закінчували сьогоднішнє навчання, проте учителька продемонструвала ще передо мною знання своїх учнів, яких почала навчати всього два місяці тому. Вони вивчали вірш Т. Шевченка «Учітесь!» Тож цей вірш вправно розказали напам'ять чотири учні: два учні першу половину, а два — другу, і воно вийшло оригінально.

— Чи вони знають і оповідання? — запитую вчительку.

— Так, от ми вивчали оповідання про Півника. — І Петрусь Ладанівський відразу розповів його. Потім маленька Сусана Комушан розповіла «Оксанка молиться», а Євгенія Бакун — про Шевченка.

— А як зветься книжка віршів, що написав Тарас Шевченко? — запитав я з дозволу вчительки. Діти не чекали такого питання і ніби на мить розгубились (це ж перша кляса!), але Петрусь та Івась Ладанівські швидко зорієнтувались і, пілніши руки, разом вигукнули: «Кобзар!»

Потім ще кілька хвилин діти читали «Буквар» М. Деполович, виявивши гарні знання. Лише 2-3 учні, що недавно лише прийшли до школи читали гірше. Заглядаю в їхні зошити: всі чистенькі і чепурне письмо.

У цій просторій кімнаті стояли справжні шкільні лавки, гарна велика дошка і для огрівання — гасова піч.

На зміну цим учням незабаром прийшли нові — 2-га й 4-та кляси і навіть один учень шостої кляси, хоч всіх разом їх було сім. Через мої відвідини навчання йшло більше в пляні показу знань учнів. Тож Марія Бакун та Ганна Комушан гарно продекламували вірш Лесі Українки «Контра спем сперо», Іра Ладанівська — оповідання Стороженка «Дорош». Петрусь Гарасимишин розповів напам'ять вірш Бичка «Дніпро», а Євгенія Горбішко ще якесь оповідання.

— А хто такий був Симон Петлюра? — запитує вчителька, і кілька рук піднеслось догори. Один з учнів відповів:

— Це український отаман, якого забив московський агент у Парижі.

Майже без помилок писали на дощі реченні Марія Бакун, Марія Запотоцька і Стефанія Галущак та інші.

З географії про сусідів України та про територію добре відповідали Варвара Липка та Марія Запотоцька. І, нарешті, відповідає учень 6-ої кляси Петро Комушан. Учителька попросила проіспитувати його ґрунтовно, і я з цікавістю даю йому проаналізувати слово «розкопаний», знайти корінь, основу, приrostок, наросток і т. д. Потім питаю, які іменники належать до якої відміни, про типи речень тощо. І треба сказати, що Петрусь добре відповів майже на всі питання, хоч його мама (вчителька) даремно дуже хвилювалась, коли він десь робив найменшу помилку чи не дуже точно відповідав якесь визначення.

Школа лишила приємне враження. Та мало хто знає, з якими труднощами доводиться тримати ту школу. Сама пані Комушан їздить автобусом разом з своїми дітьми за 25 миль. Навчання відбувається щосуботи тільки по дві години в кожній клясі, бо пізніше немає потрібного автобуса. Багато батьків привозять своїх дітей теж здалеку. Хоч не бракує й таких перевертнів чи сампросебедбайків, що живуть близько, але дітей не посилають до школи. Проте в особі пані Комушан школа і Громада мають досвідчену вчительку, в чому я пересвідчився вже вдруге.

• * •

Увечорі після школи я прочитав дві доповіді. Першу на тему «Творчість неокласиків», а другу — «Походження українського народу». Друга тема, зрозуміло, не належить до моїх тем, але громада замовила мені, і не випадало відмовитись. Тож мусів я сісти на пару вечорів, перевернути кілька видань, згадати те, що колись вчив чи читав, і написати доповідь. На доповіді, як стверджували голова та члени управи громади, було багато людей — понад 40 осіб. Бож усіх, наскільки пригадую, українських родин в Тасманії є 78, а з них ще чимало є мішаних, а до того всі вони живуть розорошено.

Після доповідей, що відбулися одна по одній з невеликою перервою, довелось познайомитися з багатьма цікавими й приємними людьми. По закінченні заходжу до кімнати, де працювала школа, тут відбулося ще одно знайомство:

— Знайомтесь, — посміхаючись говорить п. Гарасимишин, дивлячись на стрункого чорнявого пана років 30-ти — це наш найбільший батяра на всю Тасманію, Віктор.

— Дуже приємно, — кажу, — познайомитися з таким відомим чоловіком, — і подаю йому руку, а він, привітавшись, уже пропонує мені шклянку пива.

Було близько десятої години, коли я залишив домівку.

Довідавшись від когось, що я цікавився поїхати на гору Веллінгтон, що гордо височить над Гобартом, Віктор сказав мені, прощаючись:

— Землячуха! Завтра о 9-ій годині ранку поїдемо на гору. Чекайте, я зайду.

Уранці ми з Гарасимишиним і їхнім Юрком о 9-ій годині були вже готові. Але минула і 9-та, і пів до десятої, і десята, а Віктора не було.

— Заспав, мабуть, — казав пан Гарасимишин, — бо він любить у вікенд погуляти, а, може, забув після пива...

Було вже за 20 одинадцяття, як загурчало авто і хтось постукав.

— Це, мабуть, Віктор, — сказав господар.

Справді, за хвилину до хати зайшов Віктор і відразу голосно заявив:

— Знаєш, землячуха, що трапилося? Глянув я вранці на годинник, а там ще тільки восьма

годинā, ну, думаю, ще полежу трохи, а потім увімкнув радіо, а воно каже, що вже 20 по десятій! Так я вскочив у штані й до вас. Поїхали!

Пан Гарасимишин підморгує мені, мовляв, щось воно не так, а в дорозі довідуємось від Віктора, що вчора після доповіді він ще потрапив до когось на «заперстині», а звідти вже десь по півночі поїхав на польську забаву. Тож з усього видно було, що він заспав.

Вирвавшися з обіймів вулиць Гобарту, авто котило зигзагами та спіралями все вгору та вгору, поміж густим лісом. Іноді на зміну густій стіні лісу до кам'янистої дороги підбігала стрімка кам'яна стіна, поїдена часом. У вухах іноді потріскувало так, як це буває на літаку, що ліне вгору. Та ось і верх гори. Дивовижне видовище: скрізь гряди каміння різної форми, що лежить у безладді. Поміж ним і побіч дороги лежить сніг, а сильний вітер ріже обличчя.

— Та тут, як у Сибірі! — каже пан Гарасимишин. Ідемо на край верха гори, щоб глянути вниз на Гобарт та на далекі околиці. Все вдалини пойняті легким синім кольором: гори, долини, ліси. Видно багато озер, внизу звивається річка Дервент. А внизу, у підніжжі Веллінгтону, рябіють дрібними цятічками будівлі, вулиці, порт, та околиці Гобарту, що має близько 100 тисяч населення. З цієї гори, що має понад 4 тисячі футів висоти, видно на 50, а може й більше миль все навколо. Це гори, горби, вкриті лісом. Потім ідемо на інший край і ширяємо очима в таємничі

простори далечі. А балакучий Віктор, як добрий гід, все розповідає про свою Тасманію.

Віктор розмовляв завжди швидко, піднесеним бадьюрим тоном. У його мові часто траплялись русизми, полонізми або спотворені англійські слова.

— Я, землячуха, — каже він мені, — працюю в лісі, за сто маль звідси, — і він показує, у якому напрямку лежить та місцевість. — Прокладаємо дорогу. Кожні 50 маль коштують два з половиною мільйони фунтів. А ліс такий густий, що там і звірина не пройде. То ще дика незвідана територія.

— А тасманського тигра там не бачили? — питаю.

— О, він любить простір, а там хащі. Тигр водиться біля Девенпорту... а в нас тільки гадюки та опосуми.

На обрії видно дві гори, на яких трохи біліє сніг.

— Отам, — показує Віктор, — Національний парк. До нього растояніє 50 маль. Ліворуч від нас бачимо високу залізну конструкцію — телевізійну вежу станції, що приймає передачі з інших міст. Потім Віктор показує на мапі, де він працює.

— О, Тасманія — це цікава країна, — говорить він з захопленням. — Там, де я роблю, ще не вивчена містності. Це багата країна... Тут недавно знайшли дуже цінну руду...

На кожне питання Віктор відповідає, починаючи з вигука «О»: «О, тут дуже добре! О, землячуха! О, звичайно!..»

Тим часом повз нас пройшли чотири дівчини з наплечниками, у слексах, в теплих жакетах. Ось зупинилось чиєсь авто, повне пасажирів. З нього вискочило троє: два хлопці й дівчина, трохи старша за них. Хлопці хапають сніг і відразу сніжками атакують дівчину. Та вона не прийняла бою, а швиденько втекла до авта.

З іншого авта вийшло двоє молодих людей з малою дитиною, але різкий вітер і холод відразу налякав її: затуливши руками личко, вона почала плакати, і вони змушені були посадити її назад до авта.

Походивши з 20 хвилин по шпилі цієї гори на який де-не-де ставма стояло височене каміння, повертаємося назад. Серед зелених шат лісу бачу чимало голих сухих дерев. Тут, видно, ніхто не прочищає, він запущений, переплетений густою рослинністю, ожиною, травами, засипаний хмизом і гіллям, що падає з засохлих дерев.

Ми поспішаємо до домівки, бо сьогодні мої доповіді призначенні на 2-гу годину по полусліні. Але по дорозі заїздимо ще до недавнього голови громади п. Солов'я. Його дочка донедавна була вчителькою у рідній школі, а тепер вчителює у австралійській школі. Знайомимось, і потрапляємо відразу на обід. У розмові з п. Солов'єм, виявляється, що ми маємо багато спільніх знайомих. Віктор тут почуває себе, як дома, він тут

УВАГА ТОРОНТО І ГЕМИЛТОН!

- БЕЗПЛАТНО чистимо печі (форнеси) і
- даємо БЕЗПЛАТНУ цілорічну 24-годинну обслугу печей нашим відборцям опалової оліви.

ЗАМОВЛЯЙТЕ В НАС ОЛИВУ!

DNIPRO FUEL OIL LTD.

196 Bathurst St.

Toronto, Ont.

Телефон удень і вночі: ЕМ 6-6539

DNIPRO FUEL OIL LTD.

AND

Service Station

857 Woodward Ave. — Hamilton — Tel.: 549-9634

КОРИСТАЙТЕ З НАШОІ ГАЗОЛІНОВОІ
СТАНЦІЇ

509 Jane St. — Toronto — RO 2-1969

має хрещеницю. За обідом взявши й піднісши догори невеличку чарку, Віктор зауважує і то ніби цілком серйозно:

— От у декого такі, як оце маленькі чарочки, що вип'єш, а її й не чути, чи вона потрапила, куди треба чи ні. А в декого така, як оцей стаканчик, що як вип'єш, то аж до п'ят достане. — Всі сміються, а Віктор жартує далі...

Та час не жде, і ми поспішаємо до домівки з наміром зайхати ще до п. Гарасимишина.

Віктор дуже своєрідний і незалежний. Він і досі не одружений, бо каже: «Кому такі старики потрібні». До Громади не належить, своєї газети не передплачуює, бо сусід дістає, а він позичає. Я жартома потроху критикую його, а він доводить, що він не скупий, що він навіть на свідків Єгови щось пожертвував.

• * •

Цього дня (у неділю 27-го червня) знову в гобартській домівці зібралось понад 40 людей. Спочатку роблю доповідь на тему «Тарас Шевченко — поет світової слави», а після невеличкої перерви — «Минуле й сучесне української книжки», почавши від «Остромирського Євангелія» і до сьогоднішніх днів. Потім коротка пресова конференція, чи вірніше — обмін думками, запитання про газетні справи, вислови різних побажань тощо.

На закінчення був організований продаж книжок. Доповіді, що закінчувались підсумками про долю нашої рідної мови тут і на рідній землі, питаннями навчання своїх дітей та існування наших рідних шкіл, видно, турбували всіх. Було низка питань, а головне, що ці 40 слухачів за 20 подальших хвилин придбали на 43 фунти книжок, а на 14 фунтів передали замовлення до книжкової крамниці п. Фокшана і три передплати на наші газети. Більше того, «землячуха» Віктор придбав собі історичний роман М. Лазорського «Гетьман Кирило Розумовський», пожертвував одного фунта на придбання книг для шкільної книгозбірні, а 2 фунти дав на видання «Дипломатичної історії України». Ще з 10 фунтів пожертвували інші на це ж видання того ж вечора.

Прощаючись Віктор сказав: «Ex, землячуха, коли б ти приїхав сюди на тиждень-два, то я показав би тобі всю Тасманію».

З приватних розмов з багатьма людьми я бачив, як всіх турбує доля України, а зокрема нещадна русифікація в Україні, прикрита фальшивими гаслами московського інтернаціоналізму. Я сам пригадав, як я відвідав не так давно один з пароплавів, що брали пшеницю. Пароплав прийшов з України, з прізвищ прибулих на пароплаві людей, видно було, що більшість були українцями, а коли я проглянув їхню книгозбірнію, то не знайшов жадної української книжки. Єдину знайшов книжку українського автора Стельмаха «Правда і кривда», але й вона була

в перекладі російською мовою. Такого цинізму я не сподівався! Пароплав з Одеси — і жадної української книжки! Оце так інтернаціоналізм! І я подумав: що сказали б греки чи італійці, коли б прийшов з їхньої країни пароплав, а в книгозбірні не було жадної книжки грецькою чи італійською мовами? Але з їхніми пароплавами того не трапиться, доки в їхніх країнах не буде московського інтернаціоналізму.

Та я таки не витерпів тоді, пішов до начальника, що саме замилював очі різним відвідувачам, і сказав: «Все виглядає ніби добре, а чому ж це у вашій бібліотеці жадної української книжки немає? Адже ви приїхали з України?» Та він не тільки не зумів відповісти українською мовою, а, зробивши коротку павзу і змірявши мене своїми холодними очима з голови до ніг, відповів: «А что, разве это не Россия?»

Отакий той московський інтернаціоналізм! До війни так нахабно не відповідали. Все це показувало, яким вітром віє сьогодні у «самостійності» України.

Та це може хтось подумати, що випадково на пароплаві так трапилось. Але чого ж ці люди з пароплава бояться розмовляти українською мовою? Було багато випадків, що розмовляєш з та-кою людиною українською мовою, але як тільки підходить хтось з їхніх росіян або хто з пароплавного начальства, як ця людина відразу переходить на російську мову.

Та найпереконливішим доказом русифікації України є каталоги українських книжкових видань. Всі каталоги згаданих видань українською мовою на 1965 р. складаються всього з 8 маленьких книжечок, серед яких є навіть такі, що ма-

СПОЖИВАЙТЕ

НАЙ ВІДЖИВНІШІЙ
СТРАВНИШІЙ
ДЕШЕВШІЙ ХАРЧ,

ЩО МАЄ В СОБІ ВСІ ВІТАМІНИ, ЦЕ

МОЛОКО

І МОЛОЧНІ

ПЕРЕТОРИ

ВИСОКОВАРТНІ ПРОДУКТИ
ЄДИНОЇ УКРАЇНСЬКОЮ МОЛОЧАРНІ

Rogers Dairy Ltd.

459 Rogers Road, Toronto, Ont.

Phone: RO. 9-7193

ють всього по 20 - 30 сторінок. До цих каталогів включені всі університетські видання, обласні (навіть випущені в Криму, де майже все друкують російською мовою), наукові тощо.

Не так виглядають каталоги російських видань. Москва випускає кожного тижня каталог формату великої вісімки на 70 - 80 сторінок кожний. Отже на рік не 8 книжечок, як це друкують для України, а більше 50-ти, а до того ж сюди не входять ті каталоги, що друкують російською мовою десь на Кавказі чи на Далекому Сході. Ці факти русифікації підтверджують не тільки люди, що приїжджають з України, а й самі газети з України. Недавно вийшли з друку «Листи» основоположника української музики Миколи Лисенка. Вони мають тираж тільки одну тисячу. Спогади Богдана Тобілевича про свого батька видатного артиста Саксаганського — 2,5 тисячі, чудові спогади М. Садовського про дореволюційний український театр «Мої театральні згадки» — 3,5 тисячі. І це робиться в той час, як в Україні є 50 тисяч книгозбірень. До того ж велика частина цього тиражу піде за кордон. А синонімічний словник української мови Багмета, який і М. Рильський відзначив, як дуже цінну працю, яку варто надрукувати, і досі не надруковано, а друк її в журналі «Вітчизна» припинено.

Тож все це турбує наших людей, з якими доводилося мені розмовляти.

* * *

Надворі лавно вже смеркло, а в домівці ще тривали дружні розмови. Лише тепер я мав нараду розпитати дещо сам і оглянути кімнату. На стінах висіли картини й портрети Т. Шевченка та Івана Франка — все це намалював маляр Бурак з Аделаїди. Матеріально, як я довідався, громада стоїть добре, боргів немає. Громада відзначила цього поку роковини Т. Шевченка і Свято Матері. Обидві доповіді прочитала п-ні Кошишан. Жіноча організація, яку очолює пані Е. Липко, придбала на 100 фунтів різного посуду. Пані Галушак вчить школяків вишивати. Активно працює Об'єднання комбатантів. А українські футbolісти здобули чашу, перемігши сильних противників у змаганні.

Управа Громади складається з таких осіб: В. Гарасимішин — голова, С. Горбушко — секретар, Гр. Кошишан — Культ-освітній референт, І. Прус — скарбник. Батьківський комітет очолює п. С. Горбушко.

З приємністю я також довідався, що троє наших молодих людей навчаються в університеті: Марія Козак, Леонід Лагеревський і Віктор Лукяненко.

Пізно увечорі я прощався із привітними земляками, що живуть в Гобарті та околицях, залишаючи в своїй пам'яті найкращі враження про цей невеличкий гурток наших людей. А в понеділок уранці, о 10-тій годині ранку п. Горбушко

одвіз мене на летовище і такий же чотиримоторний літак поніс мене на своїх дужих крилах назад до такого рідного й такого чужого Мельбурну.

Ігор ШАНКОВСЬКИЙ

ПАПОРОТИ КВІТ

Промені на соняшних розливах
Золотом за обрій розсипались,
Тільки іскри на небесних нивах
Зорями тремтючими зостались.

І совиного не всліпить зору
Білий місяць між густим галуззям,
І ховають темні крила бору
Повні гнізда юним птичим друзям.

Мовкнуть нетрі, завмирають звірі,
Тільки я між хащами блукаю;
І мені так хочеться повірить,
Що квітки напевно відшukaю.

Папороті квіт шукаю нині,
Кажуть, під Купала зацвітає...
Аж дивлюся — старець на стежині,
Ярий квіт якийсь в руці тримає.

Кажуть, папороті квіт, що лише
Раз у рік цвіте, його як мати —
Він повіки щастям заколише...
І у діда я почав прохати:

— Дай мені, дідуся, квіт. Немало
Щастя я шукав — не усміхалось,
А тобі навіщо він, так мало
Жити ще для тебе позісталось.

Зупинився старець на хвилину
І сказав під усмішку хорошу:
— Я не папороті квіт, мій сину,
А євшан оце тобі приношу

КОРОТКЕ ЛІТО

Між упалим листям день надворі
Відпочити ввечері присів;
Місяць викотив тремтючі зорі,
Між возами осяйний посів.

Вітерець розхвилював озера,
По долонях синіх вод побіг
І струснулись лебедині пера,
І рибалка на весло наліг.

А як туга намотає митей
Ти ж назад не здумаєш прийти;
І нікому серце полонити,
І ніколи щастя не знайти.

Не зловити ж зорі понад світом
І не вчути твій без журнай сміх.
Що ж, для мене ти зосталась літом,
Найкоротшим літом із усіх.

Нью-Йорк, 1965.

НОВІ ДНІ, ВЕРЕСЕНЬ, 1965

ЧИ ПОЧАТОК ВЕЛИКОГО ТВОРУ?..

Десять років тому автор цієї рецензії написав довшу роботу про творчість Павла Маляра та, під дещо недолугим заголовком «В кайданах малої форми», надрукував її в двох числах «Нових Днів» за осінь 1955 р. З тої рецензії я подаю нижче заключний уступ, що характеризує тодішній стиль цього письменника, зокрема його повісті «Хліб», яка тоді вийшла з друку:

«Не зважаючи на деякі недоліки структурального характеру чи менш важливі недоліки сюжетного характеру, Маляреві таки вдалося дати міцний реалістичний твір. Чого йому, як повістярів, бракує, це в першу чергу конкретизації сюжету і, що йде впарі з цим, глибшого опанування повістярської техніки. Про це, чи твір є повістю, не вирішує його розмір, а літературна побудова його. Тому не є новеллю фрагмент із доброї повісті, як і не є повістю цілий ряд добрих новель, хоч би вони були зв'язані одним сюжетом. Павло Маляр має всі дані на те, щоб обтрястися з кайданами малої форми. Стихія його таланту, на нашу думку, не лірична, а таки епічна. Саме тому найкращими сторінками його твору не є ліричні заспіви чи нечисленні ліричні дигресії в самій повісті, але широкі епічні картини з селянського життя чи батальні сцени з фронту. У них автор показує себе сумлінним і гострим спостерігачем людей і подій, добрим знавцем людської психіки та української мовної стихії, отже має всі дані на те, щоб стати добрым повістярем.»

Від часу написання і надрукування моєї роботи минуло багато років, а Маляр написав нову повість, модну в теперішній українській еміграційній літературі трилогію, перша частина якої уже появилася на книгарських полицях. Трилогія носить прегарну назву «Золотий дощ». У короткій передмові автор заявляє, що друга частина трилогії п. з. «Перевесники», — перша носить назву «Чайка», — вже готова до друку, а третя п. з. «Поема про Улянку» вже майже закінчена. Друк двох дальших частин трилогії автор узaleжнює від підтримки читача. А що українського читача на еміграції, ніде правди діти, майже немає, то й надія на надрукування повної трилогії невелика. Проте не виключене, що твір Маляра знайде свого мецената, — такі ще не перевелися.

Читаючи свою роботу про творчість Павла Маляра зперед десяти років та реа сумуючи в пам'яті його оповідання і повість «Хліб», мені просто стримує віддих. Який великий зрист письменника, що починав своє знайомство з літературою з «маленьких форм»! Можливо, його стиль і не дуже змінився, він ляконічний і сконденсований, як і колись. А все таки яка головокружна зміна! Вам просто здає-

ться, що від землі вам треба згинати шию луком, щоб поглянути на ті висоти, на які впродовж десяти років знявся Павло Маляр. Я не вагаюся сказати, що Маляр опинився або от-от опиниться на верхів'ях української прози.

Наперед декілька уваг про композицію першої частини трилогії. Вона різиться від першої повісті письменника «Хліб», але не тим, що в ній менше картин, чи може, сюжет небагато прозоріший, чи герої набагато більш індивідуалізовані, чи топографія доторкальніша і більш конкретизована. ні! Проте між повістю «Хліб» і першою частиною трилогії є одна основна різниця. Коли в десяти розділах повісті «Хліб» Маляр накрасив 64 картини, більшість з них слабко, а то й зовсім не пов'язані одна з одною, то в першій частині трилогії, складеної з п'яти більших розділів, є теж набагато більше частин, ніж розділів, проте всі вони споєні разом так, як дві чи більше частин металю стоплені разом в одну цілість добрым майстром зварювачем. А це, без сумніву, великий успіх для автора, що шукає інтелігентного читача, який розумів би його не завжди надто прозору сюжетну мережу.

Зразу ж, таки з першої сторінки трилогії, читача вражає схожість її з повістю Ю. Яновського «Чотири шаблі», яку можна б покласти на рахунок впливу Яновського на Маляра. Тут передовсім сюжетна схожість. Обидва письменники описують той самий період української історії, перші роки по революції 1917 р., на які Яновський дивився очима юнака, а Маляр — очима кілька літнього хлопчака. Коли в Яновського шляхи історії міряє отаман Шахай, то в Маляра такими ж шляхами пробує ступати отаман Піщаль. Обидва автори залишки поринають в історію шукаючи в ній ключа, що відкрив би їм майбутнє нації. А втім історіософіським міркуванням Маляра присвятив більше уваги далі. Проте набагато важливішою є схожість стилю цих письменників, базована на тому, що вони вживають тої самої героїчної прози, яка дзвоном дзвонить в українській літературі ще від повісті М. Гоголя «Тарас Бульба» та деяких фрагментів повісті М. Вовчка «Маруся», як це не дивно, написаних російською мовою. Її, оту ковану співучу прозу, розробляли пізніше українською мовою українські новелісти, зокрема В. Стефаник у повоєнному періоді своєї творчості, а далі Г. Косинка, цілком по-своєму М. Хвильовий, а ще далі Ю. Яновський і Т. Осьмачка, що разом підняли її на сліпучі висоти. Це той співучий тон української прози, що, без сумніву, має своє переджерело в народній творчості та походить з невідомо якої героїчної пісні чи мелодії, чи з усіх них разом, перетоплених і перестражданих у душі творця. До цієї групи письменників входить тепер своїм твором також Павло Маляр.

У нашій рецензії ми й не думаємо передавати змісту Маляревого твору, але все таки коротко зу-

пинимося на двох його антиподах: на отаманові Маркові Піщаляї, що командує повстанським куренем імені України, та начальників повітового відділу по боротьбі з бандитизмом (ББ) Максимові Вернігорі, що командує ескадроном імені Революції. Коли перший з них це український патріот, що репрезентує справедливу в своїх намірах і ділах українську стихію, загнану в сліпий кут і безперспективну, то другий — такий же український патріот, який теж безперспективно служить ворогові. Сьогодні ми бачимо ясно, що закріплення української державності по Першій світовій війні було можливим тільки за однієї умови, тісній співпраці двох стихій, національної і соціальної, що в рішальний момент розщепилися на багато дрібних струмочків, репрезентованих Піщалями, Вернігорами та багатьма іншими загубленими українськими провідниками. Проте брати по крові, що в снах мріяли про великість своєї батьківщини, не зрозуміли себе та, на радість ворогів, допомогли йому знищити себе самих. Хоч у першій частині трилогії Маляр не показує кінця Піщаля, то в другій чи третій — він або загине в боротьбі з Вернігорою, або пірне в народню гущу, щоб рятувати себе біологічно. А втім подібна доля чекає і Вернігору, який або загине на тих же самих барикадах, що й Хвильовий, або коротатиме свої

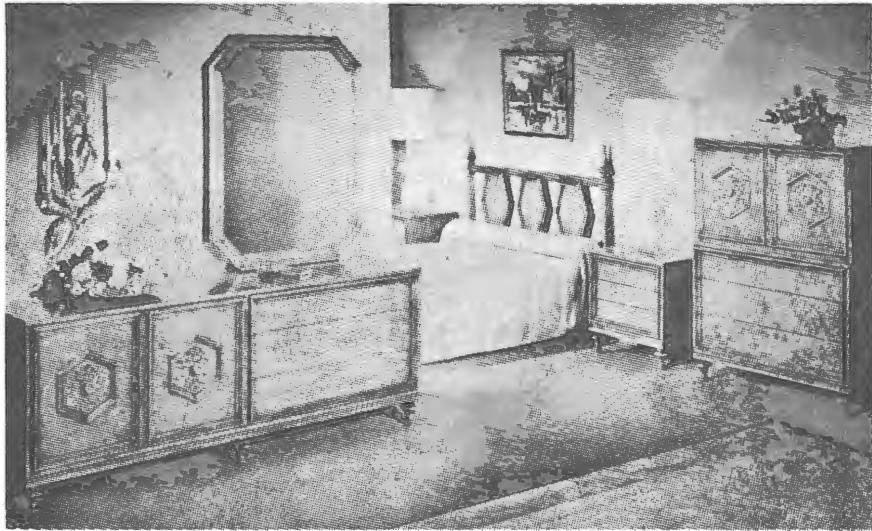
три дні у вічній непевності, постійно чуючи на свою горлі залізні пальці окупанта.

Коли цю відому історичну правду Павло Маляр показує по-своєму, то вже цілком оригінально насвітлює він підоснову упадку української державності, отої атавістичний пасивізм українського селянина, який, поза своїм хутором, світа Божого не бачить. Він — ніби чайка з одним коротшим крилом, що, завдяки ньому, завжди повертається з обіймів ворожої морської стихії до свого берега, до свого улюблена хутора, бо селяни — «як чайки, до землі прип'яті, не гинуть», але і, ми додамо, не живуть своїм власним державним життям. Оде можуть порівняння, що невидимими нитками зв'язане з Мазепиною піснею про чайку-небогу, тінню стелиться на цілі першу частину трилогії, — воно й надало їй називу «Чайка».

Я раджу прочитати твір Маляра читачеві, що хоче відвідати свою українську душу та побачити живою шматок степової України. Немає сумніву, що письменник, бувши поетом, перш за все є таки епіком, що широкими мазками вміє намалювати українську людину і природу, серед якої вона живе. Коли йому бракує стилістичної вигладженості ліричного звуку прози Ю. Яновського, то йому напевне не бракує його глибини. Навіть навпаки.

901 «CASTILIAN» гарні черешневі меблі до спальні походять з часів романського періоду історії Еспанії. Вони удекоровані плоскорізьбою з карпатського в'яза. Можете купити їх комплектом або поштучно. Ви самі комбінуєте кількість речей, відповідно до розміру вашої кімнати.

Кожна річ викінчена ручно.

КРІМ ЦЬОГО:
умеблювання їдалень та
салонів,
телевізійні та
радіоприймачі,
гай-фай-стеріо,
піяніна,
акордеони,
килими,
хідники (доріжки),
лямпи,
холодільні,
електричні та газові печі,
пилососи та інше.

КУПИВШИ В «АЛЬФІ», ВИ МАТИМЕТЕ ДОБРУ ЯКІСТЬ РЕЧЕЙ, НИЗЬКУ ЦІНУ, КУЛЬТУРНУ І ВІЧЛИВУ ОБСЛУГУ Й ПЕВНІСТЬ, ЩО ЧАСТИНУ ВАШІХ ГРОШЕЙ ВЛАСНИКИ «АЛЬФІ» ПОВЕРНУТЬ НА РОЗБУДОВУ КУЛЬТУРНОГО Й ГРОМАДСЬКОГО ЖИТТЯ.

“ALPHA” Furniture Co. Ltd.
735 Queen St. W., Toronto 3, Ontario.
Telephone: EM 3-9637

Маляр співає чи дослівує пісню, якої, через нелюдський затиск, не вдалося проспівати цьому великому майстрові українського слова. Нижче подаємо цитати з Маляревого твору, які, ми надіємося, дадуть читачеві деяке уявлення про нього. Ось початок розділу «Зима» з майже доторкальним описом цієї пори року в Україні:

«Гейби на гренландському плято — зачиналась велика зима в Україні тисяча дев'ятсот двадцять первого року. Лютою облогою зима заходила на просторах: наче ворог, що перемагає. Уже на Андрія, коли запивали зимою вечериці і зачинали до-світки, вдарили віхоли. Тріумфуючі морози били в літаєри й бубни, свистіли в дуди, звеличуючи розгорнений свій прихід. Наче гарматні відгукки, стуго-нили ночами горби, розколюючись, де вітер злизав сніг. Коловся лід на річках, мілкі ставки вимерзали до дна. Потужні морози двигали землею. якби зем-летрussи».

Акція першого тому трилогії відбувається головним чином влітку, коли степова Україна дрижить від спеки, коли в духовному теплі степу простас могутня рослинність, а в ній — усяка комашня, зокрема великі джмелі, баси в незрівняній оркестрі природи, що навіки закарбовуються в пам'яті дітей. Письменник передає красу України в ніжних деталях, з деякою дозою ліризму, навіною довгим розстанням. Прегарних описів природи не тільки в кожну пору року, але й в кожну пору дня у творі Маляра таки дуже багато.

«Зустріли Ноджу в хуторі собаки одні. Від садка провадили мовчки, перед хатою відстали, поклалися на росянім спориші животами живтими, мов іцурі, випроставши лисими писками на міцні лапи, позідкидавши навідлід велиki вовчі хвости. За садком підносився повний місяць. палаючи, мов по-жежа, тіні не клалися від дерев на дворище-хутир, а виповнювали видолок по острішки, на верхах клунь і піраміdalних стогів червонились шапки.»

«Була ніч. Дивна місячна. Такої ночі тіні ходять, наче фантоми. Шлях на Миргород провадить повз села, що поклались понад рікою Хоролом. Від сіл до шляху віддає у гони вкладається, просто видно до самих садків. У другій квартирі місяць не повний, але світить ясно, птах не пролетить від сіл до шляху не бачений. Праворуч шляху віддає іде у степ, наче в море, не кінчаючись».

«Андрійко присів на закопі, слідкуючи за важким джмелем, що пристрастився спивати цвіт на великому будякові: джміль тримтів від зусилля, з яким давалась насолода, від того зусилля тримтів в будяк.»

«Степові колодязі дуже глибокі. Жнивами в них воду щодня стягають на водопій худобі. Тепер у колодязі води було вдосталь. Хлоп'ята перехилялись через цямрини й кричали в глибину, втішаючись сильним. мов орган, звучанням, що віддавала глибина могутньо, аж хиталося небо на дні колодязя. відбите колом.»

Уміє Маляр показати українську людину у зв'язку з природою. Картини тоді в нього широчез-

ні, порівняння плястичні, вражаютъ своєю оригінальністю. Ось ще приклади:

«Повз могилу, мов палець піднесений, висувається сильвета. За мент можна було піznати, що то мчить кінь. На половині відстані від обрію до куреня пізнається вершник на коні. За гони наближення вершник стає озброєний, виблискують стремена й шабля вкована. Чи рятується вершник, чи мчить до мети? Назустріч вітер жene синій струмінь, і кінь січе його грудьми, наче хвилю штурму, губить білу піну. З обличчя пізнається вершник зборнім, палить його внутрішня спека. Напливає лице вершника поза бачений плян, заступає простір перед куренем, очі вершникові виходять уже з орбіт, тоді з куреня бахкає постріл, а вершник провалюється».

«Ярема вперше на Комишанському шляху. Він ніколи ще не гонив пасти в цей край. На звороті шляху телефонний стояв підпертий до вершка високою підпорою: коли підпору поставити на стояпа, то й тоді могила буде вища. Називають її Чорною може тому, що заслоняє обрій. і простір по шляху зачинається лише за нею. Виглядає вона потемнілою, як давнина. від якої лишилась стояти. Вітряц з усіх напрямів сушать її й зносять обпалену порість, сніги не тримаються на ній. За чорною могилою корови вільно випростуються по закопах шляху, простують попаски, набиваючи оскуму на добрий степовій паші. Хлоп'ята зачинається дозвілля тепер. Андрійко виходить на могилу. Відчуваючи виклик простору, яому хочеться летіти. Яремі могила хитається під ногами, він не бував досі так високо й не сприймав так багато простору. Довкілля засновує синява прозора, наче море вона пливє округи, і могила стає хистка, як човен.»

А втім підбирати цитати з Маляревого твору зовсім не важко. Більшість речень у ньому читаються ніби афоризми, такі вони стрункі й відшліфовані. А ще до того твір написаний прегарною українською мовою, хоч у ньому можна зустріти теж численні прозаїзми (чи не залишок Маляра-журналіста?). У контексті ці прозаїзми не вражаютъ, навпаки, інколи надають яому епічної обважніlosti, ніби письменник зумисне тікає від поетичної мови. якою вщерть переповнена його перша повість «Хліб».

На кінці нашого огляду я хочу льояльно звернути увагу читача на одну характерну рису цього твору. Він читається помалу і вимагає повної й неподільної його уваги. Коли б «Чайка» мала обгортку, то на ній треба б великими літерами написати: ЧИТАЙТЕ МЕНЕ ПОМАЛУ! А воно й справді так; коли хтось схоче одержати повну насолоду від читання цієї книжки. він не сміє поспішати. Це ж бо густа, насичена по береги змістом і образністю проза, здається одна з «найгустіших» в українській літературі.

БУДЬТЕ НАЙКРАЩИМ У СВІТІ ПЕРЕДПЛАТИКОМ: НЕ ЧЕКАЙТЕ НА ПРИГАДКУ, А ВІДНОВІТЬ ПЕРЕДПЛАТУ САМИ!

НІ

Я б не міг пережити нізащо,
Якби випало щастя мені.
Тож обернеться, мабуть, на краще
Безнадія останнього «ні».

Не зіп'юсь, не піду в волоцюги
І під потяг нічний не пірну.
Я вже звик до зневаги й наруги.
Я вже мрію згубив не одну.

Тільки стану підступним і хитрим,
Сам себе одурю і присплю.
Я ж бо маю і досвід і витрим:
Відійду — промину — розлюблю.

Навіть чарку на вашім весіллі
Я за вас за обох піднесу.
Та й забуду з гіркого похмілля
Про твою синьооку красу.

Не зіп'юсь, не стрибну з парапета
В чорноводий осінній канал...
...І хай буде вам доля поета
Як розбитий на щастя бокал.

ОГЛЯД ПРЕСИ

**ЗЛІТТЯ НАЦІЙ
ПО-КОМУНІСТИЧНОМУ АБО
“ОБРУСЕНІ ІНОРОДЦЕВ”
ПО-ЦАРСЬКОМУ**

Російському імперіалістичному нахабству в Україні немає меж. Окупанти просто клять з українців.

Є в Україні видавництво «Радянська Школа», яке видає шкільні підручники. Звичайно, в Україні, як і в кожній державі, шкільні підручники затверджує міністерство освіти і про це стоїть відповідна позначка на підручнику. Замовило ото міністерство якомусь Стефанцеву «Орфографічного слівника» для учнів середньої школи. Очевидно, Стефанцеву дали й відповідні вказівки, як саме того словника складати. Оскільки всим керує російська компартія через своїх відпоручників в Україні, то словника й зроблено відповідно до вимог партійної програми, себто так, щоб «сприяти злиттю націй», точніше сказати, обмосковленню українців. У словників уведено такі слова: «ботинки», «зонтик», «коньки», «сахар», «успівати», «утюг», «італіянець», «кіп'яток», «потомок», «безтолковий», «безсонниця», «лагер», «любимий» та інші московські «частушки».

Це викликало цілу бурю протестів. Обурювались мовознавці, педагоги, літератори, студенти, батьки. У пресі з'явились дуже гострі рецензії. Зокрема гостро засуджено цього словника в тижневому журналі «Україна». На цю критику, звичайно, ніхто не зважає: словник цього року видано сьомим виданням (тираж 300.000 примірників!) У цьому виданні,

щоправда, виправлено дещо: замість «італіянець» уже стоїть «італець», замість «потомок» — «нащадок» і ще кілька слів, але всі оті «ботинки», «майові», «зонтики» та інші «куропаткі» залишено.

З цього приводу «Літературна Україна» в числі від 4 червня 1965 р. друкує статтю «Сьоме невиправлене», у якій, між іншим говориться:

«Проти моєного суржiku в наших підручниках, зокрема у видаваному шість разів «Орфографічному словнику», вже досить гостро виступала республіканська преса... Гадалося, що видавництво і передусім його автор зареагують на слушні зауваження рецензентів. Ale ж де там! Цього року ні сіло, ні впало нам раптом знову «пощастило» зустрітися з новим, уже сьомим (в 300 тисяч примірників!) народженням поганого словника. Як свідчати 80 сторінок книжки, справедлива критика не дійшла ні до автора, ні до видавництва...

...Чи не такі посібники сприяють тому, що на віті учителі в школах починають вживати тільки слова «лагер», «любимий», «морожене», «конешно», «вірно», а не «табір», «улюблений», «морозиво», «звичайно», «правильно» чи «слушно».

Стас дуже прикро і якось незручно, коли, наприклад, в ефірі чуєш оту гичку поганого словника: овечки, одяла, дядя Міша, скільки завгодно, парикмахер, печенья, переулок, повар, пробка, «п'ятьорочник», «відкрити двері», «виключити світло», «сталне серце», «типографія» тощо.

Чи не з легкої руки таких ось упорядників ми ще подибуємо: «резину», «сахар», «утюг», «успівати», «знакомство», «кирпич», «постройів хату», «фамілія», «хворост», «хвастливий», «частушка», «юнка...».

Чи викинуть тепер цього словника, чи заборонять його вживати в школах? Звичайно, ні. Дивує інше: чого сучасні люди в Україні такі наївні? Чого не розуміють, що вина тут не Стефанцева і не редактора видавництва — це тільки виконавці. Це, сказати б так, кати, які вішають чи розстрілють когось на вирок суду. Хто ж з ними полемізує? Виконавцем-катом тільки гидують, а борються з суддями, які доручають катові брудні завдання. Чому,

MODERN HEATING

ОПАЛЕНИЯ:

Водяне — Парове — Помпи

Оіл Борнери та направи.

J. KIRICHENKO

945 DUNDAS ST. W. — TORONTO, ONT.
PHONE: EM 8-6602

ОПРАВЛЕНІ РІЧНИКИ ЖУРНАЛІВ

“НОВІ ДНІ”

Кожен річник окремо, гарна полотняна оправа із золотим тисненням, разом 432 сторінки друку.
Ціна за річник 5.00

наприклад, ніхто не дасть прилюдного ляпаса міністрові освіти? Чому, скажімо, ніхто не відмовився потиснути руку академікові Білодідові, який ще й досі пропагує теорію «двох рідних мов» для українців: російської (на першому місці) і української?

Хтось скаже, що справа не в міністрові освіти, а в московських верховодах. Так, це правда. Але чому не створити такого стану, щоб окупант не зміг знайти серед українців людини на ролю імперіалістичного попихайла, бо він стане тоді поза суспільством?

Відповідь на це одна: люди ще смертельно залякані, не вірять у стала полегкість, тому критикують лише ката, а не суддів, які ухвалюють злочинні вироки. Та настане час, що словник Стефанцева буде висіти на роздоріжжі з написом: «Один із зразків російського імперіалістичного злочину».

“ІСТОРІЯ ОДНОГО КЛІШЕ”

Під таким заголовком у «Гомоні України» (Торонто, 24 липня 1965 р.) видрукувано статейку одного з редакторів цієї газети, який навіть у своїй власній газеті соромливо ховається за криптонім I. Д-ий. Мабуть добре знає ціну своєму писанню, тому соромиться підписувати його.

Починається все з повчання, як то треба писати в «Нових Днях» про В. Коротича, пізніш обвинувачується В. Коротича (який то раз!), докоряється Волинякові, що багато написав про Коротича і

т. д. Усе це писати можна, чому ж і ні? Посилав же батько майбутнього редактора «Гомону України» до школи, паперу в Канаді багато, то можна й писати...

Але цікавий заголовок статті, який має на меті обвинуватити редактора «Нових Днів» у якісь «співпраці» з комуністами. Про це в статті написано так:

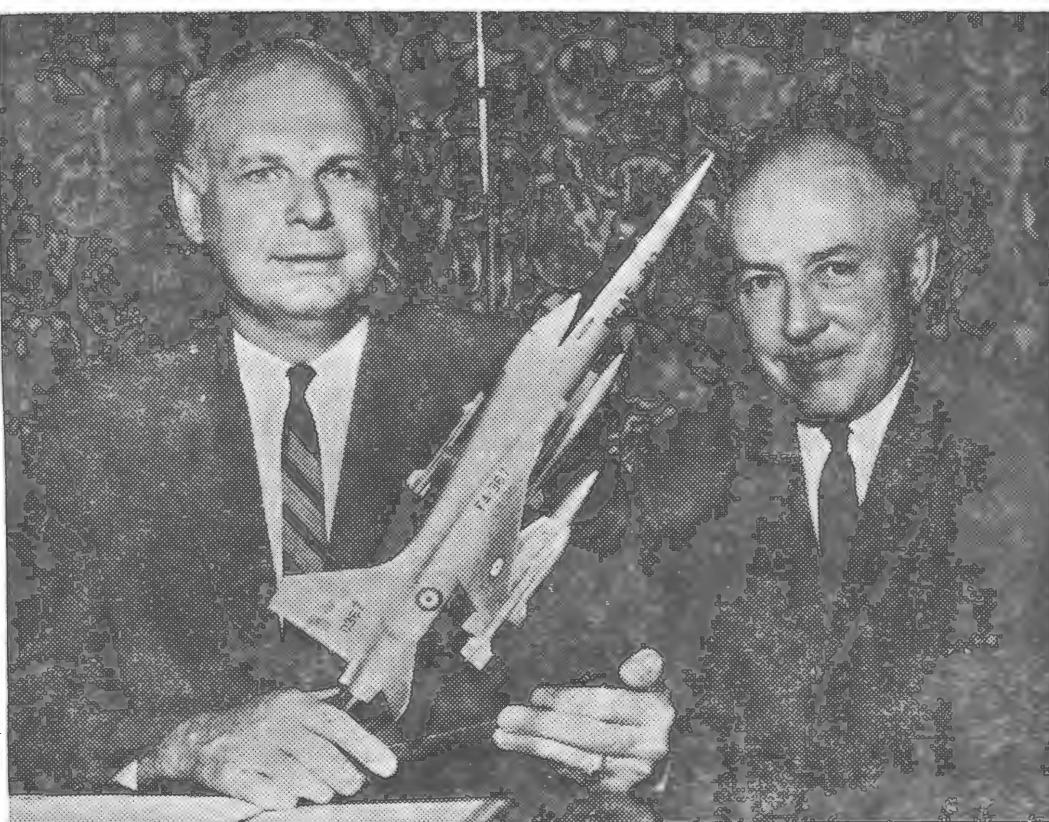
«Дивно також, що цей самий знімок поета (з пальцем біля уст) вміщений в «Нових Днях» за травень і в комуністичному «Українському Житті» з 2 червня 1965 р., з тим, що в «Українському Житті» кліше з боків обрізане. Немов хтось у когось кліше позичав.

Хтось скаже — дрібниці. Воно так, але з ось таких дрібниць часто постають непорозуміння і неприємності».

Єдине, що в цій цитаті є правдою, то тільки бі раз, що «з ось таких дрібниць часто постають непорозуміння і неприємності». Неприємності можуть бути тому, що «Гомон України» склеровує думку своїх читачів, що Волиняк так добре живе з редакторами «Українського Життя», що позичає (чи ж не національний злочин!) їм свої кліше, а комуністи, — щоб не зрадити цієї «державної таємниці! — взяли та й обрізали його з боків... Якщо хтось з читачів «Нових Днів» повірить редакторам «Г. України» й напише мені, що він через це відмовляється від передплати, то для «Гомону України» можуть бути дуже великі неприємності, бо:

Міністер Оборони Канади Пол Геллієр (зліва) і його заступник міністерства Лев Кадіє тримають модель літака Нортроп ЦФ-5, який призначений до завдань “глобально-го руху” збройних сил Канади. Літак ЦФ-5 служитиме в першій мірі як тактична зброя для допомоги наземним військам у новій т. зв. Мобіл Команд.

Міністер оборони Пол Геллієр виявився дуже господарюючою людиною. Він зробив об'єднання всіх збройних сил (наземних, повітряних і морських), що збільшує їх операційну міць, а одночасно дас змогу скоротити адміністративний апарат і заощадити 100.000.000 дол. річно. Напр., у 1963 р. збройні сили Канади налічували 123.279 осіб, а тепер — після інтеграції — 112.917 осіб. На закінчення цього пля-

ну в Канаді буде 110.000 вояків. Скорочення відбувається не коштом зменшення армії, а її адміністративного складу.

1. Це фото не мое, а щоденника «Вінніпег Фрі Прес»;

2. Кліше з нього робив я і маю з клішарні рахунок;

3. Це фото (по різному обрізане!) було друковане в таких часописах: «Нові Дні», «Новий Шлях» (орган УНО, Вінніпег), «Українські Вісті» (орган українського католицького єпископа Ніла, Едмонтон, Канада), обидві комуністичні газети в Канаді («Українське слово», Вінніпег, «Українське Життя», Торонто). Я певен, що кожна з цих газет купили це фото чи мет, як і я, у «Вінніпег Фрі Прес» і кожна з них обрізала його, як їй хотілося;

4. Кліше, яке я зробив для «Нових Днів», є в мене НЕ обрізане і воно може бути кожної хвилини передане адвокатові, як речевий доказ безпідставності наклепу. Усі інші газети, очевидно, можуть дати документи про те, що вони купили те фото чи мет не в мене, а у «Вінніпег Фрі Прес».

Цікавить одне: доки «Гомін України» буде отак скандалитись? І чи приємно буде нашим читачам, як ми будемо судитись? Що це за спосіб полеміки? Просто соромно це все писати. А мусиш. Сподіваюсь, що «Гомін України» свою «Історію одного кліше» відкличе, і більше так «чесно» не полемізуватиме.

Припустімо, що я комусь своє кліше продав, по-дарував чи й позичив (я це часто роблю), то хібаличить поважній газеті з того робити аж таку «полеміку»? І чи ви думаете, що я побоююсь з редакторами «У. Життя» зустрічатись і розмовляти?

Ред. І. Вараниця у тій же статейці ще запевняє що я знаю джерело (назву часопису) за яким «Гомін України» твердив, що Коротич не поет, а дипломат. Та ще й добре вишколений... Ні, не знаю. І ніхто не знає того. Прошу назвати те джерело, а не викручуватись. Про це писано тільки в «Гомоні України! І нема чого посилатись на якесь нікому невідоме видання. Якщо хтось робить огляд преси, то мусить же назвати часопис, про який говориться в огляди.

І все це тільки тому, що я В. Коротича не прогляв, а поставився до нього як до гостя з України і ствердив, що він талановитий поет, а не дипломат. Знаю, що читачам «Нових Днів» сумно де все читати, то дозволю собі розвеселити їх. У тій самій статейці «Гомону України» сказано, що я «теж якийсь бандерівець». Чудово! А якщо я «якийсь» бандерівець, то я мушу виконувати вказівки проводу ОУН і писати так, щоб не зйтися з «генеральної лінії», яку витичив теоретичний орган ОУН «Визвольний Шлях». А саме в цьому місячнику (за лютий цього року, стор. 228, про В. Коротича написано таке:

«...Поезія Коротича, на нашу думку, є на дуже високому рівні й може дорівнювати найкращим зразкам світової поезії», тому вона «...переживе роки, а може й віки, і залишиться у скарбниці української поезії, як блискучі перлини...»

Бачите, турки ви македонські, як пише провід-

ний журнал ОУН (6)? Про те, що В. Коротич дипломат і «висланник окупантів» там нема й мови! А ви смієте тепер твердити в «Гомоні України», що В. Коротич, не поет, а «вишколений дипломат» і лаяти мене за те, що я написав, що він лише талановитий поет? Червоністе?.. Це ще добра ознака. Може ще підростете трохи й підучитеся так, що будете хоч «Визвольний Шлях» читати, щоб отак не скандалитись.

«Гомін України» скаже: наш провід не передбачає, що за який місяць після виходу лютневого числа «Визвольного Шляху» В. Коротич приде до Канади і буде розкладати еміграцію! Були б так не писали! Це правда, але ж яка ціна вашому проводові, якщо він не знає навіть того, що сталінська залізна заслона не існує і з України хтось приїхати може кожної хвилини? Яка ціна такому проводові, я вас пытаю? І скажіть іще одне: що тепер члени ОУН мають думати про В. Коротича: що він український патріот і поет світової слави, чи що він ніякий поет, а лише «вишколений дипломат», якого російські окупанти вислали в Канаду, щоб він живцем поковтав усіх бандерівців, а решту еміграції розклав на атомі і розвіяв їх у космічному просторі?..

Читачі «Гомону України» напевно чекатимуть відповіді на це питання.

А те, що понаписувано у «Визвольному Шляху» про Коротича, в СРСР — навіть тепер! — інакше не можна розіннювати, як поліційний донос. І дуже неприємно, що редакція партійного органу ОУН так легковажно ставиться до людської долі.

ВРЕШТИ... ПРОБРЕХАЛИСЬ

Українські комуністи в Канаді — найреакційніша вітка комуністичного руху всього світу. Вони сьогодні не лише позаду китайських, албанських, югославських, румунських, польських, чеських, словацьких чи німецьких комуністів, а вони реакційніші навіть за комуністів СРСР, а тим більше за українських комуністів в Україні. Вони ще ніколи не подали критики російської системи, хочби навіть за московською «Правдою»: усе в СРСР правильне, усе добре, навіть натяку на щось недобре там нема. Словом, так уже служать російським окупантам, що фактично їм цим шкодять.

Прикладом цього може бути редакційна стаття в «Українському Житті» (Торонто, 23 червня 1965 року) «Дешеві політикани», у якій редактори цієї газети зі шкіри вилазять, щоб довести, що підпал бібліотеки Академії Наук у Києві зроблений не за наказом Москви, а що Погружальський звичайний злочинець, людина, яка не мала чого робити, то з нудьги підпалила собі бібліотеку... А радянський «ніжний» суд засудив його за це а ж на десять років в'язниці, хоч за спекуляцію рукавицями чи світрами розстрілюють десятки людей. Усе це, мовляв, вигадки буржуазних націоналістів і — говоритися в кінці статті — «якщо відшумить справа з київською бібліотекою, то який черговий «московський злочин» придумають націоналістичні ватажки? Ад-

же треба їм якось виправдувати своє існування».

Перед ким виправдувати? Перед окупантом? Але ж тут ми від нього не залежимо. То вам це треба. Та менше з тим. То кажете, що «московських злочинів» нема, а ми їх лише «видумуємо»? А от, скажімо, «Орфографічний словник» Стефанцева, про який ми пишемо вище, теж наша видумка? А це ж уже не підпал бібліотеки, а підпал живої моєї цілого молодого покоління української нації. Тут палить уже не історичні документи, а живий народ. Вибачте, панове московські підлабузники в Канаді, й поясніть нам: чому українські комуністи в Україні протестують проти цього словника, а ви, українські комуністи в Канаді, наче води в рот набрали, наче вам мову одняло і мовчите, наче, як казав Сковорода, «трупище околевше»? Чому не запротестуєте? Чи може ви запевняти нас, що «товаріщ Стефанцев» теж ніякого доручення не мав, а теж не мав чого робити, як і Погружальський, і з «нудьги почав бавитись» у складання словників для учнів середніх шкіл, а міністер освіти, — теж ради жарту — назав його «наукові праці» видавати?

Але вернемось до того, як канадські комуністи у своєму «рабському послушенню» Москві тій самій Москві шкодять. Відомо, що «Українське Життя» стало запевняє, що УРСР — «суверена самостійна держава українського народу». А тепер, щоб виправдати Росію за підпал бібліотеки Академії, у згаданію вище редакційний пише:

«Але кожна здорово думаюча людина розуміє, що коли б Москва хотіла «знищити історичні документи», то не мусила б вдаватися до підпала: могла б їх вилучити з бібліотеки без шуму і гуку».

Цікава логіка: Москва у «суверенній державі» «могла б їх (історичні документи. Ред.) вилучити з бібліотеки без шуму й гуку». Як бачимо, тут — або, або... То коли ви брешете, панове російські підлабузники? Коли?..

Розмовляв я про підпал бібліотеки з одним науковцем з Києва. Це партієць, я б назвав його комуністом-кар'єристом. Він мене теж (як і редактори «Українського Життя») переконував, що Погружальський звичайний хуліган, який підпалив бібліотеку з нудьги. Я його запитав:

— От ви не звичайний хуліган, а науковець та ще й партійна людина. А чи ви могли б купити в Києві кілограмів десять фосфору?

— Ні, пане Волиняк. Ніхто мені не продав би навіть десять грамів його.

— Ну, а могли б ви, скажемо, вкрасти кілограмів десять фосфору?

— Теоретично можна вкрасти все, але практично...

— То мовчіть і не переконуйте мене, що Погружальський «кустарь-одіnochka»!

— Та цей підпал справді загадка, але запевняю вас, що партія такого доручення Погружальському не давала...

Я замовк, керувавшись народньою приповідкою, що лежачого не б'ють.

Редактори «Українського Життя» теж прекра-

сно знають, що по бібліотеці було розкидано фосфор: один з них був тоді в Києві і пожежу сам бачив, про фосфор, звичайно, знає, знає також, що фосфор від води не тільки що не гасне, а ще сильніше горить і т. д. А в редакційній про це «соромливо промовчується». Цікаво, правда? А чому на суді про фосфор промовчано? А чому на суді не виявлено осіб, які незаконно дали той фосфор Погружальському? Чому їх не розстріляно за чорну торгівлю пальними речовинами, коли розстрілюють цілі групи людей за чорну торгівлю світрами чи черевиками? А чому, скажемо, Погружальський не розлив у бібліотеці бензину, яку в Києві можна купити легально, і вогонь з якої можна було б залити водою? Щось той «кустарь-одіnochka» виявляється винятковим фахівцем у підпалах. І чомусь то його судили такі недотепні судді, які нічого в цих справах не розуміють.

Якщо на ці всі питання українські комуністи дадуть відповідь або хоч признають, що цей підпал для них є загадкою, як це мусів признати мені науковець-комуніст з Києва, то я відкличу своє обвинувачення, що вони найреакційніша комуністична група в світі і найбільші московські підлабузники.

• * •

Поруч з цією редакційною «Українське Життя» видрукувало нотатку «Совісний злодій», у якій розповідається, що невідомий злодій украв у Британській галереї Мистецтв картину Гойї і вимагає за неї викуп — 140 тисяч фунтів стерлінгів. Знаючи, що картина галерея такої суми не має, злодій радить у листі до директора галерії виставити картину (він її для цього випозичить директорові під слово чести), і повісити поруч з нею скриньку. Люди, оглядаючи картину, скидатимуть у неї гроші для викупу картини від злодія...

Як бачимо, справді мудрий злодій... Шукати тут його зв'язків з «окупаційним урядом» Англії важкувато — це ніби трохи інший випадок, ніж підпал бібліотеки Академії Наук України. Та редактори «Українського Життя» цей зв'язок знайшли! Свою нотатку вони кінчають так:

«Що ж, мабуть, справді непоганий спосіб «допомоги мистецтву» в країні, де уряд і пальцем не кивне, щоб зберегти й збагатити скарбницю національної культури».

Воно й правда: про збереження і збагачення національної культури в Англії уряд не дбає, бо Англія ще й досі не є «сувереною й самостійною» республікою в складі СРСР, як Україна. Тоді чортя лисого хотісь щось украде — тоді знайдеться «кустарь-одіnochka», який спалить усе одним махом! Воно світі має бути одна мова, одна культура, одна нація — російська. Без цієї умови (знищення всіх націй) комунізму в світі не побудуєш. А заради «оощасливлення людства» хіба не варто помогти росіянам знищити всі нації світу?.. Українські комуністи в Канаді певні, що варто. І вони ж певні, що починати треба з України.

Частина редакторів коло «кам'яної кулі» у Кетел Пойнт

Петро ВОЛИНЯК

Онтаріо — край краси, приємностей і можливостей

(Закінчення)

ДАГЛЕС ПОЙНТ. ОВЕН САУНД

Після короткої зупинки коло «кам'яних куль» у Кетел Пойнті, їдемо далі берегом озера Гурон на північ (Гайвей ч. 21) у напрямі Даглес Пойнту, де будується перша в Канаді атомова електрівія, що даватиме 200.000 кіловатгодин електроенергії річно. Шлях майже весь час проходить за лісеною місцевістю. Погода нам сприяє — стало сонечно, тепло, навіть гаряче.

Приїхали. Нас зустрічають досвідчені культурні екскурсоводи. Заходимо в залю, де нам показують науково-технічний фільм про добування атомової енергії з урану, яка дасть тепло для урхомлення величезних турбін. При виході із залі одержуємо металеві жовтого кольору шоломи, щоб у будові, яка обладнується тепер, щось не впало на голову. Ділимося на дві групи і екскурсоводи проводять нас по всій величезній і височезній будові, точніш по двох будовах: циліндричної форми і кубовидної. Признаюся, що сама будова робить неприємне враження своїм виглядом: ані вікна, ані дверей нема, на якусь архітектурну прикрасу теж нема й натяку — убивча простота гнітить людину. Ще гірше враження, як зайдеш у середину і почнеш підніматися безконечними сходами на верхні риштування, крізь які можна бачити підлогу. Лю-

дина тоді почуває себе мізерною комашиною у цьому неохайному велетні, тим більше, як кругом стугонить, чути брязкіт металу, то тут, то там бачиш таємничі світляні сигнали й чуєш розпорядження у формі таємничих слів чи чисел. Єдиною приємністю для людини може бути лише свідомість того, що все це витвір її допитливого розуму і що все це, ніби, на добро їй самій...

З приємністю спускаємось униз і виходимо з цього «атомозого циліндра», відчуваємо сонячне тепло, вітер і оглядаємо безмежну голубінь озера Гурон, на самому березі якого стоїть ця будова. Очевидно, вона буде корисною для народного господарства Канади, бо як нам сказали, тонна уранової руди дасть стільки електроенергії, як 21.000 тонн вугілля. А запаси уранової руди в Онтаріо величезні. Скоро перша електростанція в Канаді на атомовій енергії буде остаточно викінчена і в червні 1966 р. дасть перший струм.

З приємністю скидаємо наші шоломи на кулу, сідаємо в автобус і їдемо в напрямі міста Овен Саунд Овен Саунд безперечно одне з наймальовничіших міст якщо не всього Онтаріо, то бодай його північнопахідної частини. Розташоване воно не південному березі Джорджіан Бей (величезна затока озера Гурон). Місцевість там горбиста і мі-

сто то піднімається високо, то спадає в долину й простягається затишними вуличками з обох боків невеличкої річки Сиденгам.

Місто невеличке — всього 18.000 людности в ньому, але винятково затишне, усе в зелені. Має 15 парків і відпочинкових місць загальною площею 125 акрів, з яких найбільший (Гаррісон Парк) площею 90 акрів. Місто має 50 промислових закладів, які затруднюють 2.500 робітників, що виробляють товарів на яких 30 мільйонів долярів річно.

Порівняно з гомінким і закуреним Торонтом, живуть тут люди наче в раю:тиша, спокій, відсутність поквапу, відчувається всюди достаток і вдоволення. Хто стомився у великому місті, то може сміливо вибрати собі Овен Саунд — не помилиться. Тут гарні рибні місця у річці і в озері, навколошні райони — чудові місця для полювання та зимового спорту.

Зупиняємося у готелі «Давніавнер», де нас зустрічають представники місцевої Торговельної Палати та різних фірм, голова міста тощо. Торг. Палата влаштувала для нас спеціальну виставку зиробів промислових підприємств, угощає різними напоями тут же в залі виставки, а потім вішановує нас обідом, на якому промовляє голова Торг. Палати, голова міста тощо. Дякує їм усім за справді теплу й щиру зустріч керівник нашої групи директор Ф. Венн.

По обіді нам пропонують авта й ми ідемо оглядати місто. Повертаємося до готелю вже по заході сонця, сідаємо в автобус і мчимо в напрямі невеличкої пристані Тоберморі. Шлях проходить

довгим залісненим півостровом, що разом з островом Манітулін творять затоку озера Гурон — Джорджіан Бей. На жаль, ця частина подорожі відбувалася вночі і оглянути місцевість не було зможи. До порту Тоберморі приїхали десь по 11-ій годині вечора.

ТОБЕРМОРІ. «НОРАЙСЕЛ». МАНІТУЛІН

Пристань Тоберморі й озеро Гурон нагадало мені озеро Іссик-Куль та пристань Рибаче в Киргизії, коли я ще в 1930 р. сідав на пароплав «Прогрес».. Теж мале, хоч і більше від Тоберморі, селище, малий корабель, що перевозив і вантажі і пасажирів, між якими, як і сьогодні, було багато українців. Я, тоді студент сходознавчого факультету Ташкентського університету, їхав у радгосп Сухий Кряж відбувати мовну практику з місцевої мови. Була така сама буря, так само не шуміло, а ревло озеро, схоже на розбурхане море. Величезна різниця була лише в добробуті, в обладнанні корабля, у вигодах на ньому і у відсутності страху. Ми так уже звикли до безпеки й незалежності людини, що не цінимо волі, яку маємо в Канаді, часто не відчуваємо її добродійної сили.

Одержано ключі від кают. Невеличкі каюти мають два ліжка: одне внизу, друге вгорі. У каютах не тепло, а гаряче, що після холодного вітру надворі, робило їх приємними, затишними. Сідаю в каюти й пишу кілька листівок. Невеличкий список авторів і читачів (злі язики наклепують, що тільки читачок, але це не зовсім правда) я в таких випадках завжди маю з собою. Виходимо з редактором

Манітованінг Ложі на о. Манітулін

«Беларускага Голасу» М. Зіняком на берег, заходимо в ресторанчик, щоб вибрести собі листівок. Пройшлися берегом і повертаємося на корабель. Усі наші зібралися вже в каюткампанії і вже встигли «солідно запричаститись». Пробували співати, але щось не йде, бо на кораблі ж було, як у Ноєвому Ковчезі, — «усякої тварі по парі, а чистих по чотири...» Якщо брати кількісно, то цими «чистими» були українці, бо нас було найбільше числом, хоч і мадярі було чимало — мадяри ніколи не втратять нагоди вислати стільки людей, скільки не тільки можна, а навіть скільки й не можна... Коли із співу нічого не вийшло, то почали розповідати анекдоти. Часто це були короткі народні оповідання, здебільшого занадто скромні, а до того ще й інколи від них пахло антирелігійністю. Та справа не в тім, а в тім, що до «злиття націй» у Канаді ще не дійшло, тому це все перекладалося англійською мовою, але не все можна перекласти, тому інколи виходило не дотепно, а таки дуже плоско. Та й помічник капітана скоро прийшов і попрохав спокою, бо вже було по першій ночі, а на кораблі були ж, крім нас, ще й звичайні пасажири.

Коли всі порозходились, я ще з кількома особами писали листівки. Тоді пішов у каюту (цього разу я спав сам, бо мій сусіда, редактор одного мадярського часописа, вирішив спати на канапі в каюткампанії). Відкриваю вікно, щоб зменшити га-

ряч, я солодко засипаю під шум хвиль, що б'ють об борти нашої «Норайсел». Виrushiti маємо завтра о 7-ій ранку.

Прокинувся від гудка і дзвінків. Відчув, що «Норайсел» похитнулася. Пливемо. Снідали в ресторані на кораблі. Старенький капітан зустрічав нас на дверях. Хвилі більшали. По натертих підлогах було важко втриматися на ногах, треба було за щось триматися, щоб рухатися, дехто вже захворів на морську хворобу. Особливо жінки, яких на кораблі було чимало. На щастя, ця хвороба мене не чіпляється і я по сніданку стояв на палубі й любувався краєвидами. Та скоро береги зникли (чи майже зникли) з обрію — ми у «відкритому морі»...

Через яких пару годин «Норайсел» пришвартувалася до причалів на острові Манітулін. Вітер. Хвилі. Холодюка. Ми без автобуса, бо наш автобус поїхав в об'їзд, яких 250—300 миль, щоб через міст у вузькій протоці між островом і материком приїхати на Манітулін. Керівник групи директор Ф. Венн діє розпорядження взяти в легкові авта, які їхали з нами на кораблі, жінок і відправляє їх у Манітованінг Лоджі, де ми зупиняємося, а ми всі чекаємо на шкільного автобуса, який нас підкине туди ж.

Манітулін — своєрідне «чудо природи». По-перше, це найбільший у світі острів на прісних водах. Він простягається на 80 миль з південного сходу

Група ідіотів з о. Манітулін

на північний захід. Найбільша ширина його 40 миль. На цьому острові є ще 108 озер, а на деяких з них є теж острови. Географічне розтушування острова чудове, клімат, порівняно, м'який, води й сонця вдосталь, тому острів притягує безліч туристів з Канади і США. Літом тут розкошують рибалки, а зимою мисливці.

Індійці розповідають, що Манітулін «з початків сотворення світу» був територією племені Великого Духа. Та пізніше там оселився «злий дух», який весь час допікав людям. Тому індійці спалили ліси й залишили острів. Заселювати його заново вони почали після англо-американської війни (після 1812 р.). Американці дуже винищували індійців і тому вони в цій війні були по стороні англійців, які володіли Канадою й воювали за неї. В наслідок цього частина індійців з Мічігану переселилася на о. Манітулін і живуть там у своїй резервації.

На острові тепер є 12.000 мешканців, в т. числі коло 3.000 індійців. Населення переважно фармерське. Розводять худобу, а головно індиків. Є невеличка деревообробна промисловість. Дуже розвинене ремісництво серед індіян, які виробляють цілий ряд дуже гарних речей для туристів. Взагалі туризм — основна галузь прибутку на острові. І справді, для туриста — це вимріаний край.

Острів Манітулін — перше місце, де ми пробули цілий день. Треба було перепочити трохи, бо щоденно ми проїздили по 250—300 миль автобусом, сталий поквал, інколи й недосипання втомлювали. Погода, наше нещастя, трапилась погана — холодний вітер і дощ. Розмістились у вигідних катеджах і пішли полуднувати. Я вирішив спробувати щастя на рибу. Домовився з адміністрацією готелю про човна й вудки і поїхав. На запи-

тання, де бере риба, мені відповіли: «Де тільки за-кинеш вудку». Я й поїхав. Але виявилось, що де я не закину, то там і не бере. Дощ утих, вітер збільшився, я забув на пристані піджака і мусів повернувшись, щоб тепліше одягнутися. Тут до мене вчепилися ще два колеги: латиш і голляндець. Як я не викручувався, але мусів їх узяти в човен. Поїхали в інші місця. Хвилі величезні, вітер обкидає водою, ганяємо ми по озері так, що ледве не потопились, але де не закидали, то навіть ні разу не клюнуло — навіть найменший окунчик не вчепився. Якби на моєму місці був маляр П. Мелащенко, то він би, звичайно, десь риби купив і сказав би, що наловив... Але порядний рибалка того не зробить, тому я щиро признаюсь, що день був справді негодячий — хвилі й скажений вітер позаганяли рибу на дно...

Поки ми, вибачте за вираз, рибалили, то наші колеги оглядали острів, були в музеї, їздили в індійське селище, де редакторові «Вільного Слова» докторові Рососі сам індійський «чіф» надів на голову корону з гусячого чи індичого фарбованого пір'я й іменував його «почесним головою» громади. Не запевняю, чи це правда, але наш доктор цим дуже вихвалається і був з того дуже гордий. Мабуть, правда. Але «цілковитою неправдою є», що та «корона» була з павиного чи орліного хвоста: усі знаки на землі й на небі показували, що вона була «геф-на-геф» з... гусака й індика. Я не запевняю, що конче з дохлого гусака, ні, дуже можливо, що він був тільки дуже хворий і його мусіли «скоропостижно дорізати»...

Увечорі того ж дня ми собі розважались. Була добра вечера з усіма додатками до неї, прийшли й гості: голова містечка Манітозанінг і три індійки

Слов'янська група редакторів на острові Манітулін. У центрі — директор Ф. Вені. У другому ряду (за П. Волиняком) голова Клубу Етнічної Преси філіянець Бруно Тенгунен

— дві молоді жінки й дівчинка, дочка одної з них. Усі вони нас вітали, редактори запитували дещо їх про життя індійців на цьому острові. На цій же вечері від усіх учасників прогулянки зроблено подарунки керівникам групи п. Ф. Веннові, фотографові, шоферові автобуса, супровідникам від поліції. Усі вони справді дбали про нашу приемність, вигоду, безпеку і були людьми уважними, приемними.

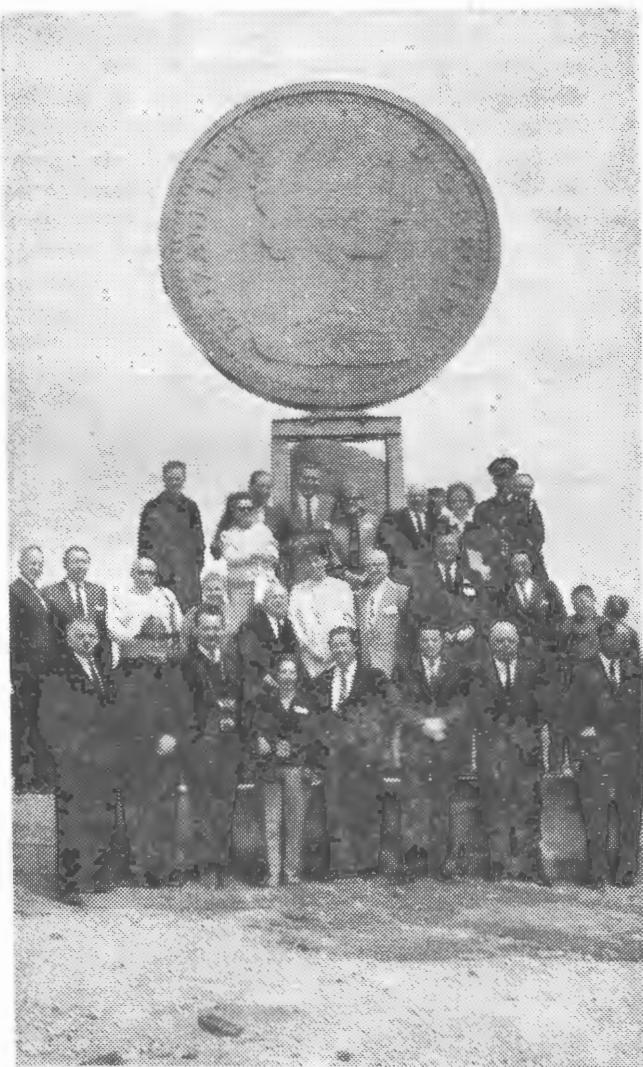
Мала Оджік цілком безпечно почувається у міцних руках редактора "Нових Днів".

Я хотів мати якесь спеціальне фото для «Нових Днів». Узяти всю групу, то на ньому нічого не побачиш, бо група ж велика. Порадився з деским і вирішили сфотографувати лише слов'янську частину групи. З неслов'ян на цьому фоті є лише директор Ф. Венн та голова Клубу етнічної преси Бруно Тенгунен. Решта — українці, поляки, чехи, словаць, серби, хорвати, словинці. Росіян між нами не було, бо в Канаді жодної російської газети нема.

По вечері люди собі випивали, розмежувалися. Індійки були між нами. Мала дівчинка Оджік, по-нашому значить «рибка», протанцювала пару тан-

ців. До речі, танцювала майстерно. Танці винятково складні, з кількакратною зміною ритму. Я вперше оце відчув щось в індійському танці, бо до сі я в них мало що бачив.

Ми не завжди правильно оцінюємо ставлення індійців до так званого цивілізованого світу. Навіть на цьому вечорі помітно трохи зневажливе ставлення деякої з редакторів до наших гостей. Мені здається, що вони це відчували і часом у їх благородних і ніжних усмішках можна було помітити навіть риси згірдливої вибачливості: мовляв, школа мені тебе, що ти не дуже то добре вихований і мало знаєш... З нашого боку (навіть від українців) чулись голоси: вони дикиуни, сидять у своїх кущах і ніяк їх не витягнеш між людей, не приєднаєш до культури. А справа в тому, що індійці вперто намагаються залишитися собою, себто зберегти свою національну окремішність. Як лише вони вийдуть із своїх резерватів, то протягом одного-двух поколінь асимілюються. Уряд дає їм допомогу, щоб вони могли існувати у своїх резерватах. Це ще їм прирекла британська королева Вікторія. Їх прозідники дамагаються від уряду не допомоги, щоб не померти

Редактори під "Ніклевим монументом" у Судбурах.

НОВІ ДНІ, ВЕРЕСЕНЬ, 1965

з голоду, а допомоги для розбудови в їхніх резерватах ручних ремесел, різних підприємств, сільського господарства тощо. Рано чи пізно, а це мусить бути — індійці вперто сидять у резерватах і щось зробити треба буде. Тим більше, що багато з них вчаться. Наприклад, обидві дорослі жінки, що відвідали нашу редакторську групу, мають середню освіту і прекрасно визнаються в політиці тощо. Мала й мила Оджік теж вчиться і не має наміру зупинитися на народній школі. Але вона також не має наміру асимілюватись. Вона лишиться індійкою. І це її, як кажуть, Божий і людський привілей. «Злиття націй» їй видається чимсь ніяк незрозумілим.

Вечір закінчився весело: танцями і співом. Понадали співати українці. Помагали їм інші слов'яни. Солістами були редактор «Нашої Мети» о. П. Хо-

мин і редактор «Біларуського Голосу» М. Зіняк, який, як виявилось, знає чимало українських пісень.

СУДБУРИ — СТОЛИЦЯ НІКЛЮ

Якщо сказати, що в районі Судбур добувається 75% загальної продукції ніклю в Західному світі, то вже цього вистачає, щоб уявити собі роль цього канадського міста в світі. Добувають нікель дві великих компанії: Інтернаціональна Ніклеві Компанія Канади і Фалконбрідж Ніклеві Шахти.

Але район Судбур має не лише нікель — це справжня комора корисних копалин: тут, крім величезних запасів ніклю, є ще залізо, золото, мідь, срібло, сірка, а також платина, кобальт і багато різних рідкісних і важливих мінералів. Тільки одної міді в 1960 р. в районі Судбур здобуто 328.552.000 фунтів. А заліза в тому ж році — 191.000 тонн.

Головна вулиця в Сурбурах.

Вийшли ми з острова Манітулін десь коло десятої ранку і в обід уже були в Судбурах. Не доїхавши ще до міста, згинились на шахтах. Оглянули своєрідний пам'ятник ніклю — на п'єдесталі канадська п'ятицентова монета з ніклю, яку звичайно звату «нікель». У шахту не спускались, бо то була субота і праці не було. Та й часу в нас було мало, бо мусіли ще того ж дня приїхати до Торонто.

У Судбурах нас знову вітали й гостили представники Торговельної Палати, представники міста. Пообідавши, їдемо оглядати місто, яке швидко росте й розбудовується. Оглянули парки, будову університету, який кілька років тому відкрито, та інші цікаві частини Судбур, міста ніклю та інших дорогих металів, центру району чудових озер, рік, лісів — взагалі справжньої перлині Північного Онтаріо.

РЕЦЕНЗІЇ

ПАРТИЙНИЙ РОМАН

(Леонід Первомайський. «Дикий мед». Державне Видавництво Художньої Літератури. Київ. 1964.).

У короткому редакційному «пролозі» до роману сказано:

«1943 рік. Курська дуга. Там, на нічайній смужечці землі, звісплений, столочений снарядами і бомбами, вгроз підбитий нашими бронебійниками фашистський «тигр» — надпотужна броньована потвора, появу якої на фронті не заваждали витримували на віть наймужніші бійці. Фотографування цього танка зблизька на тій смужечці, де вдень і вночі розгулює смерть, випало на долю фотокореспондентки Варвари Княжич...

Навколо цього епізода Леонід Первомайський розгортає широке, багатогомне полотно своєї сучасної балади — оригінального, глибокопсихологічного, філософського твору, сповненого великого трагізму і водночас незламного оптимізму, твору про те, що життя — прекрасне, величне, хоч і тяжке, з безліччю труднощів, ІНОДІ НЕЗДОЛАНІХ (підкresлення моє А. Г.) і в цьому його принадність, його краса».

Не заперечуємо, що такий епізод (фотографування підбитого «тигра» на виду в німців) міг бути. Прикладу героїзму солдат і офіцерів радянської армії, очевидно, нараховується сотнями тисяч. Але не в цьому справа.

Від самого початку книги читача вражає надуманість «ходульності» персонажів, показаних, за бажанням Первомайського, стовідсотковими «радянськими» людьми, до пересади і до знудження відданими справі перемоги соціалізму над фашизмом...

Звичайно, кожен солдат хотів той перемоги, бож вона несла з собою перспективу повернення до нормального життя в оточенні своїх родин, перспективу кінця жахів і смерти в першу-ліпшу хвилину.

Але час іде. Ми мусимо прощатись з гостинними господарями міста й виїздити. Через брак часу ми мусіли поминути місто Пері Саунд (одне з найкращих відпочинкових місць Онтаріо), де мали обідати, прогулятись човнами по затоках Джорджіан Бей тощо.

Сьогорічна прогулянка редакторів і видавців етнічної преси додала багато чого нового до наших знань про Канаду. Єдине, що треба було б урахувати на майбутнє, якби такі прогулянки повторювались, це скротити програму так, щоб редактори не оглядали міста й місцевість з вікна автобуса, а щоб змогли десь зупинитись, щоб таки оглянути місто трохи докладніше. Так у нас було в Сарній й Овен Саунді, а інші міста й місцевості тільки миготили нам перед очима.

Два фото до цього репортажу див. ще на 4-ій стор. обкладинки.

Та Первомайський примудрився під це законне людське хотіння підвести ідеологічну базу... Його герої не просто відважні вояки, а вояки *свідомі*, для яких смерть зрештою — маловажна річ, а головне:

«Служу Радянському Союзу! — підвелася над піском і наблизилося впритул до очей Костецького обличчя Гуляяна».

Ось де головне. Останні слова смертельно пораненого вояка звернені до ідеологічного фетіша. Ми певні, що коли б роман було написано за життя Сталіна, після першого вигуку був би й другий: — Слава великому Сталіну!

На щастя, доля звільнила Первомайського від обов'язкової гльоріфікації самозваного генералісимуса. Первомайський навіть насмілюється (дуже обережно) критикувати події під час «культу». Ось головна героїня, Варвара Княжич, випадково зустрічається на фронті з майором НКВД Сербіном, який особисто арештував її невинного чоловіка, й питає:

— Що то було?

— Не знаю! — відповів Сербин. — І ніхто не знає.

Як дипломатично сказано! Мовляв, я не я і хата не моя...

Не придурюйтесь, Первомайський! Прекрасно знов Сербин (між іншим, він і на фронті влаштувався добре, був головою дивізійного трибуналу), знали ви й знати я, що то був похід «рідної» партії проти кращих представників народу, то була доба комуністично-фашистського розгулу в середині держави.

А ви «не знаєте», чому знищили ваших же колег — Влизька, Буревія, Плужника й десятки інших. Ви навіть зробили в дальшому з того паскудного Сербина героя: він добровільно пішов у бій і загинув. А природніше було б йому загинути від кулі в потиліцю, з рукі колишнього підслідчого, над яким Сербин свого часу безжалюно знуцався, бож собаці — собача смерть.

Цікавих трагічних ситуацій у романі Первомайського не бракує. На те він і письменник. Але знов же до пересади виступає в них горезвісний «советський патріотизм». Генерал відмовляє своїй дружині в просьбі влаштувати їхнього сина десь при штабі й посилає його на смерть у винищувачі. Другий генерал, тяжко хворий, не хоче лікуватись, бо йому, мовляв, боляче розлучитись із своєю дивізією.

Не забув Первомайський і про «братерство у вільній сім'ї народів». Тут діють поруч і росіянин Пасєков, і вірмен Гулоян, і жид Шрайбман, і українець Данильченко. Але переважають російські прізвища: Савичев, Лажечников, Курлов, Васьков, Мирних, Кукуречний. Мовляв, щоб не було сумніву в провідній ролі «великого русского народа».

З якимсь дивним почуттям читаєш книгу Первомайського. Тут можна знайти все: і героїзм, і теплі людські відносини, і «мимолетні» (фронтові) романи, основані на статтевій спразі, і філософські міркування про сенс життя. А все ж таки не можеш звільнитись від думки, що роман фальшивий, що було не так, може, навіть жахливіше, але в кожному разі без тріскучих фраз про відповідальність перед історією.

Люди боролись і умирали простіше. Ім не в голові була «радянська ідеологія», «лінія партії», а чи інші якісь шаманські заклинання. І одної сотої нема в Первомайського від безсмертного толстовського «Війни і миру».

Колись цей партійний романіст, у той час поет-початківець, писав:

Я спав на роялі, в комсомольському клубі,
Через те ѿ серце маю музичне...

З цих рядків, пам'ятаю, дуже сміялись. Мовляв, як легко придбати собі музичне серце. Поспати кілька ночей на роялі, або під роялем і все.

Первомайський не спромігся показати війну в її багатогранності, уник темних сторін — масової здачі в полон, розгубленості й нездатності командування, неоправдано великої кількості жертв, кинутих у пащу ворога. Бо в Первомайського на першому пляні не об'єктивна правда, а «соцзамовлення», служіння інтересам партії, причепурювання непригадної дійсності.

Адже ѿ редакція призналася в «пролозі», що є «безліч труднощів, іноді нездоланних». І перші «нездоланні труднощі» полягають у тому, що народ у масі своїй проти радянської системи, що він боронив не систему, а власне фізичне життя. Боронив, а пізніше мстився за безліч страждань, які принесли йому, народові, німці.

Роман побудовано невміло, можна сказати, хаотично. Прихильні радянські критики, очевидно, пристаралися охарактеризувати мистецькі засоби роману, як «откровені» в літературі, а насправді це — авторова безпорадність. Він мусить кілька разів переривати свій виклад і кликати на допомогу дуже застарілій прийом: «вклинивати» щоденник, або записки одного з персонажів роману.

Твір Первомайського, здається, дістав ленін-

ську премію, але це ще не вирішує його історичної цінності. Партійна ж цінність така скроминуща, як і відчуття гірких солодощів дикого меду.

Анатоль ГАЛАН

«КАНАДСЬКИЙ КОМПОЗИТОР»

Під цією назвою в Торонто в травні ц. р. вийшло перше число нового музичного журналу. «Канадський Композитор» є органом КАПАК (Композерс, Авторс енд Паблішерс Асошіейшен ін Канада — Асоціація Композитроів, Авторів і Видавців у Канаді).

До Асоціації належать чи мають право належати композитори, автори ѹ видавці будь-яких музичних творів, створених під впливом канадського культурного чи громадського життя. Головним завданням асоціації є — для нас це може бути трохи дивне — збирати гроші, які належать авторам за виконання ѹх творів на платних виступах. Асоціація охороняє авторські права в понад 50 державах. Це дуже важливе для канадських композиторів, бо більшість ѹх творів виконується поза Канадою.

Завдання «Канадського Композитора» є утримувати зв'язок між композиторами (членами Асоціації) та інформувати ѹ про найновіші події в канадській музиці. Я виглядає з першого числа журналу, журнал з цим завданням повинен би справитись добре. В числі є список нових творів та відомості про місце ѹх виконання, короткі біографії кількох композиторів та інформації про установи та організації, які мають будь-яке відношення до композиторів, почавши з Торонтської консерваторії, а кінчишши урядовою Апеляційною Комісією Авторських Прав.

Журнал видається двома мовами: можна стаття друкується англійською і французькою мовою. Дуже чітко й добре виданий, має 46 стор, 8 1/4 на 11 1/4 цалів.

Петяра Ткаченко

Іван МАНИЛО

ПОЕТОВІ

«Знов село... По блакитному трапу
сходить сонце над маревом нив...»

В. СОСЮРА

Хоч північний ведмідь косолапий
Твою Музу навік полонив, —
«Знов село... По блакитному трапу
Сходить сонце над маревом нив...»

Твої груди в медалях і зорях,
І безсмертя здобув ти пером,
В Дніпрових берегах неозорих
Пропливає поезій пором.

На мечах сяє сонце — весна є...
УНР... І Трясило Тарас...
О, Сосюро! Петлюри немає
Та ѿ тебе вже немає між нас.

Знову Київ... І сонце все вище
Золотий підіймає кашкет...
— Це ж хоронять кого? — вітер свище.
— Це помер український Поет!

НЕКРОЛОГИ

† Магістер РОМАН ДУДИНСЬКИЙ

Ділимося з нашими читачами сумною вістюо, що 9 липня ц. р. в Мельбурні, Австралії від нещасного випадку на 52-ому році помер один з наших читачів магістер Роман Дудинський. Світлої пам'яти Роман Дудинський іхав велосипедом до крамниці, по дорозі іхав на його мотоцикліст і Роман Дудинський був убитий на місці.

Покійний народився на Буковині. Емігрував у час війни до Німеччини, а потім переїхав з родиною на стапе життя в Австралію і оселився в Мельбурні. Покійний був членом НТШ, активно працював у громадських організаціях: СУОА (Союз Українських Організацій Австралії), у якій був членом контрольної комісії і членом суду честі, був також активним членом УЦШР (Українська Центральна Шкільна Рада) та інших організацій.

Похорон відбувся 13 липня ц. р. з православної церкви Св. Покрови. Похоронні відправи відслужив о. Б. Стасин.

Покійний осиротив дружину Лідію та двох неповнолітніх дітей: дочку Ольгу та сина Ярослава. Осиротілій родині висловлюємо своє щире співчуття, а Покійному — Вічна пам'ять!

РЕД.

ЧИТАЧІ ПИШУТЬ

Вельмишановий і дорогий пане Редакторе!

З нагоди 15-річчя "Нових Днів" бажаю Вам кріпкого здоров'я, ще довгих літ праці для українського народу та з правдивим українським гумором сприймати життєві турботи й неприємності, яких Вам не бракує.

Поза тим, бажаю Вам веселих вакацій, щоб рибка брала "мала й велика" в ріці, озері та в кожній іншій воді!

Дякую за гарний і цікавий журнал, а що трапляється деколи якісні "дисонанси" для моого вужа, то це не важливе, бож для інших читачів "Н. Днів" це може бути гармонійною симфонією. Важливіше щоб народ читав і думав, а "Нові Дні" якраз і друкують матеріял про такі проблеми, над якими треба думати.

З широкою пошаною до Вас

Галина ШЕМБЕЛЬ, Бінггемтон, США.

Вельмишановий Петре Кузьмовичу!

Дякую за "Нові Дні". Тепер не треба іхати за ними до книгарні. Перечитую залюбки. Радий, що англомовних поетів згадуєте. Думка дуже добра. Якщо треба помочі, то я радий допомогти в царні американської поезії.

Сторінки — Щербака, про О. Грановського та М. Мандрику гарні й корисні не тільки для поетів. Дав Вам Бог витримки й мудrosti, подарував уміння все полемічне так справді "по-демократичному" трактувати.

Іван КМЕТА, Філадельфія, США.

Шановний Пане Редакторе!

Мені доручено повідомити, що в суботу, 31-го липня, 1965 р. в Укр. Православній Катедрі св. Володимира в Торонті повічались молодята — Віктор Педенко з Лондону і Галина Романенко з Торонта. Там же відбулась і гарна весільна забава.

На другий день в домі Михайла й Тетяни Педенків — батьків молодого, в Лондоні відбулись "поправини", на яких весільні гості в атмосфері весільного побуту докінчували цю гарну й веселу родинну подію.

Поправини мають свою певну ціль. Відправивши молодят у пошлюблну подорож, приятелі "оскіротілих"

батьків — ділять їх радість і осамітнення та вшановують їх чин створення нової родини. Михайло й Тетяна Педенки визначні члени активу Укр. Правосл. Громади в Лондоні — цілком заслуговують на цю пошану за виконання своїх батьківських обов'язків. Приходилося їм дуже тяжко у воєнній хуртовині покидати рідну землю і в злиднях скітальщників переховати сина так, щоб, як каже поет, він "народжений у бурах і горі — виріс незламний і гордий".

А таким молодий Віктор Педенко і є. Вже з юних часів він бере активну участь в організаційному житті молоді, особливо у Лондоні, а зараз, по закінченні університету і вчителючи в Торонті, він очолює Головну Управу ОДУМ-у Канади. Його подруга життя — Галина, дочка Григорія і Марії Романенків з Торонта, також закінчивши університет і вчителює, як і він, теж прикладає своїх рук і серця в Гол. Управі ОДУМ-у.

Саме цим керувавшись, гості й відбули поправини в домі Педенків, засвідчуячи їм свою пріязнь. А щоб слова не остались без діл, то заходом весільних старостів М. Стівака і Б. Яремченка та на заклик о. М. Дебріна присутні склали 80.00 дол., з яких приділено \$25 на Фонд І. Багряного, а решту поділено на підтримку нашої преси, з чого 10.00 дол. на "Нові Дні".

Пожертви склали: по 11.00 — М. Стівак, І. Шевченко і В. Васько, з яких по 5.00 дол. призначено спеціально на Фонд І. Багряного; по 6.00 — Б. Яремченко, В. О., О. Гончаренко; по 5.00 — М. Педенко, А. Яремченко; по 3.00 — Г. Сніг; по 2.00 — І. Лисенко, О. Пилипенко, Д. Кравченко; по 1.00 — о. М. Дебрін, З. Яремченко, О. Рибка, І. Жидовка, І. Вискребець, Ст. Рибак, Т. Слизюк, М. Койляк.

Жертводавцям щира подяка, молодій парі — "Многих літ", а п-ву М. і Т. Педенкам бажаємо потіхи з дітей і повного задоволення з виконання свого батьківського обов'язку.

о. М. ДЕБРИН, Лондон, Канада.

Всечесній отче, дякую за листа, за Вашу ініціативу й допомогу Вам, батькам і всім гостям. А Галині й Вікторові Педенкам бажаю щасливого життя й успіхів у праці для добра нашому народові. П. ВОЛ.

Вельмишановий Пане Волиняк!

Дуже радий Вашому журналові, а ще більше радий Вашій силі, яка дозволяє Вам відбиватися від нападу "мужів науки".

Дивлюсь на конверт, у якому приходить "Нові Дні", а там стоїть ч. 146, а це значить, що я вже винен за три роки передплату. Є чим похвалитись — добрий передплатник! Отже, подумав собі: через таких передплатників, як оце я, байстрюки з'їдять Вас, п. Волиняк, і солити не будуть. Шкода стало мені Вас, одни такий, що вміє тримати меч в руці, та й той пропаде ні за цапову душу.. Щось з тим поганим числом треба робути! Зробив п годі "боксика" та й почав скидати в нього по пенові та шілінгові, а оце я того "боксика" розкрив, та налічив аж 5 фунтів. Ці 5 фунтів мене звеселили, одне, що те число підніметься, а друге, що й Ви, п. Волиняк, дихнете якийсь раз. Оце я іх і шлю. Хтось подумас: дурниці пише. Ні, не дурниці. Я 16 років в Австралії, 6 років працював, 10 був слабий, лікувався, тепер на пенсії, отримую 6 фунтів тижнево, живу один у бараку. Оци біда і примусила робити "боксика". Прошу виправити те неприємне мені число.

Бажаю Вам доброго здоров'я і бути й надалі полковником Перебийносом — гоніть усяких Яремів!

З пошаною до Вас

П. ЧЕРКАСЬКИЙ, Гобарт, Тасманія, Австралія

НОВІ ДНІ, ВЕРЕСЕНЬ, 1965

ВРЕШТІ, КУЛЬТОБМІН СТАВ ДВОБІЧНИМ

У київській «Літературній Україні» від 6 липня ц. р. видрукувано цікаву статейку Володимира Житника про вечори французької поезії в секції перекладів Спілки Письменників України, які відбулись 26 травня і 17 червня.

В. Житник пише, що на вечорі 17 червня дозвідав про французьких поетів француз Еміль Крюба. Але дамо слово В. Житникові:

«...Слово про новітніх поетів Франції виголосив Еміль Крюба. Це було найнесподіваніше.

Справді, мало хто знат, що ось уже майже два роки вулицями Києва ходить тридцятилітній француз, викладач одного з паризьких ліцеїв, що він, приїхавши до Радянського Союзу, зацікавився українською мовою та літературою і невдовзі вивчив їх за такий короткий час бездоганно. Слухаючи чисту (інколи з галицьким прононсом) українську мову Еміля Крюба, проймаєшся щирою вдячністю до людини, яка не тільки познайомила нас із своєю рідною літературою, але й, повернувшись на батьківщину, знайомитиме своїх земляків із надбанням української поезії.

Із слів Еміля Крюба зримо постали Сен-Жон Перс, сюрреаліст Поль Елюар, загальновизнаний зачинатель сучасної поезії Гійом Аполінер, нинішній трубадур Франції Луї Арагон і християнин по духу та революціонер за вірою П'єр Емманюель. Як добрий художник кількома штрихами може пе-

ДО ВІДОМА НАШИХ ЧИТАЧІВ У НЬЮ-ЙОРКУ

Готується ВЕЧІР «НОВИХ ДНІВ» У НЬЮ-ЙОРКУ. Вечір підготовляють В. Новицький та І. Куравський. Деталі подамо в черговому числі. Вечір відбудеться в другій половині жовтня.

редати людський портрет, так Еміль Крюба скіпами начерками змісив нас цвати всю своєрідність творчої індивідуальноті кожного з поетів».

Правда ж цікавий француз і цікавий вечір? Але ще цікавіше далі. Даємо знову слово Вол. Житникові:

«У залі звичали вірші цих поетів у перекладах Г. Коцира та І. Драча, С. Йовенка та Людмили Скирли, Л. Герасимчука та Галини Венграновської. Плмітро Павличко познайомив присутніх з віршами Ремона Кено. Приємного несподіванкою був виступ Віри Вовк — української поетеси з Ріо-де-Жанейро, віломої в Бразилії громадська діячка. Їдучи знову Кіїв і дізнавшись про вечір, вона спеціально переклали літ поезії Поля Елюара».

Сподіваємось, що всім нашим читачам відома Віра Вовк, бо про її твори колись були гострі критичні статті в нашому журналі, її ім'я не раз згадувалось в інформаціях про її авторські вечорі в «Ко-

зубі» і в Літературно-мистецькому клубі тощо. Отож, Віра Вовк — поетка і повістярка, професор католицького університету в Бразилії, не дуже то прихильно ставиться до нашого журналу, бо «Волиняк не любить модерністів» і т. д. Про Віру Вовк ніколи погано, — а навіть навпаки! — не писали в «Гомоні України» і в «Свободі» чи в інших часописах, що стоять на позиціях «стоп'ятівідсоткового націоналізму». І от вона виступає на літературному вечорі в Києві!

Як я дивлюсь на цю спразу? Я захоплений! І щиро вітаю Віру Вовк з успіхом. Хвалю і її розторопність, і відвагу та незалежність від еміграційного політичного міщенства, бо саме це дозволило їй виступити на тому вечорі. Вона стала піонеркою в цій ділянці.

Але поставлю кілька запитань «стоп'ятівідсотковим патріотам».

1. Якби так не Віра Вовк, а, для прикладу, я чи інший якийсь «совет» і «схизматик» виступив у Києві, то чи ви, панове «стоп'ятівідсоткові патріоти», також цю справу промовчали б, як соромливо промовчуете вже поверх двох місяців виступ Віри Вовк у Києві?

2. Чи ви хоч тепер вірите, що сталінської залишної заслони між українським народом і світом уже нема і що вам її відбудувати таки не вдастся, а тому даремно ви «трудитесь» не в поті чола, а в калюжах жовчі?

3. Як Віра Вовк виступила в Києві, то її в «Літературній Україні» ніхто не назвав ані «вісланницею бразилійських капіталістів», ані «вишколеною дипломаткою», ані агентом ватиканської чи якоїсь іншої розвідки, а написали ввічливо й культурно: «Українська поетеса з Ріо-де-Жанейро, відома в Бразилії громадська діячка». То як ви виглядаєте, порівняно з редакторами з Києва, коли кожного, хто тільки з України прослизне за кордон, ви обзигаєте останніми словами?

Чекаю на ваші відповіді. Та й не я один. Ваша соромлива мовчанка щось дуже скидається на вашу політичну подразку. І я таки хочу потягнути вас за язика. *П. ВОЛ.*

ЙОСИП ГІРНЯК — ПОЧЕСНИЙ ЧЛЕН «СЛОВА»

Президія Об'єднання Українських Письменників «Слово» надала почесне членство відомому українському акторові, колишньому артистові театру «Березіль». Йосипові Гірнякові з нагоди його 70-річчя.

Йосип Гірняк — один з найвизначніших українських акторів, довголітній в'язень російського окупаційного режиму в Україні. На еміграції продовживав славні традиції «Березоля», разом зі своєю дружиною. Олімпією Добровольською, також однією з найвизначніших акторок «Березоля», створив Театральну Студію, у якій виховано цілий ряд молодих акторів.

Почесне членство «Слова» надано Йосипові Гірнякові за заслуги в розвитку сучасного українського театрального мистецтва і за його друковані праці з історії українського театру: «Двадцятіріччя «Народного Малахія», «Лебедина пісня Леся Курбаса», «Народження і смерть українського модерного театру» (англійською мовою), спогади про Остапа Вишню, Леся Курбаса та інші твори, а також за його статті і виступи на політично-громадські теми.

Від імені всіх наших співробітників і читачів вітаємо Йосипа Йосиповича Гірняка з 70-літтям і з високим відзначенням! Ред.

БОЯГУЗЛИВІ ТХОРИ

Як відомо, група членів Канадського Парламенту й Сенату відвідала СРСР. У цій групі було двоє українців: член парламенту Михайло Стар (чевський) та сенатор І. Гнатишин. Обидва вони промовляли, відповідаючи на привітання, українською мовою в Москві і в Києві. Безперечно, влаха СРСР дуже добре знала наперед, хто саме іде. А от у московських «Ізвестіях» слово «українець» і «укранський» просто не можуть вимовити. Кореспондент газети К. Вішнєвський звітуючи про перший день відвідин канадських парламентарів у Москві, пише:

«Майкл Старр, который даже немного говорит по-русски, попросил разрешения посетить Тернопольскую область — «родину моих родителей».

Ані словечка, що М. Старчевський українець, що він добре розмовляє українською мовою, що він колишній міністер праці уряду Канади і т. д. нема. Про сенатора Гнатишина, який теж тоді ж просив дозволу відвідати Чернівецьку область, де має рід-

ню, навіть не згадується. «Свободные граждане СРСР» навіть не мають знати, що в групі є двоє українців. Звичайно, багато тисяч іх чуло виступи канадців радіом, десь вістка про них промигнула в «республіканській» (провінційні!) газеті, але тут уже запобігти лихові не можна. А от у столичній «союзний», себто російській імперській пресі, то вже накладено імперську цензуру: цю пресу забагато людей читають, тому така вістка може бути небезпечною для «целости российской империи». Тому ім'я сенатора Гнатишина промовчано зовсім, про Старчевського сказано лише, що він, мовляв, настільки дружньо наставлений до СРСР, що навіть «смикався» розмовляти по-російському...

То не російські імперіалістичні боягузливі тхори сидять у тих «Ізвестіях»?..

МИХАЙЛО ГОЛИНСЬКИЙ

Михайлів Теодоровичеві Голинському — 70 років. Вітаємо з ювілем! З цієї нагоди передруковуємо із львівського щоденника "Діло" (число від 3 березня 1927 р.) нотатку про нього, якої він уже, мабуть, і не пригадує: "Одеський театральний Тиждень. (З голосів радищкої преси про М. Голинського)". Від себе й усіх наших співробітників та читачів бажаємо Вам, дорогий Михайлі Теодоровичу, довгих і щасливих років життя!

РЕД.

"Одрізані кордонами від культурного життя Західно-українських земель, ми в свій час не мали можливості фіксувати розвитку й успіхів цього видатного українського співака, тим більше, що сила його голосу виявилася особливо всього тільки останніми роками. Михайло Голинський — є видатним з'явницем, що його дало галицьке село, таким же, як колись феноменальними були всесвітньої слави співаки — Крушельницька, Менчинський, Дідур. Уродженцеві білої сільської хатки в Городенському повіті на Покутті, мабуть, ніхто не міг пророкувати того життєвого шляху, що чекав малого хлопця, як його давали в науку до копоминської гімназії. Голинський закінчив протягом двох років музичну освіту й виходить співаком — як свідчить закордонна музична критика — з голосом з гатуку найшляхотнішого, якого звук, особливо в горішньому регистрі є чимсь, що дійсно не зустрічається".

"Діло", 3 березня, 1927 р.)

ПЕРША УКРАЇНСЬКА ОПАЛОВА ФІРМА

Future Fuel Oil Ltd.

& Service Station

945 Bloor St. West — Toronto, Ont.

24-ГОДИННА

СОЛІДНА

I СКОРА ОБСЛУГА.

Чищення і направа форнесів безоплатна.

Скористайте з доброї нагоди і замовляйте
оливу в нас.

Наші телефони:

Телефон бюро: LE 6-3551   Уночі: RO 2-9494

ЯК ГРОМАДА ПРИГРОМАДИЛА...

Пішов якось дід на сільський схід, а баба з дочкою вдома лишилася. От повертається дід назад, а баба з печі й питає:

— Про що там, старий, балакали?

Дід хитро підсміхнувся.

— Казали, що тепер нові порядки заведуть. Старих бабів за парубків оддаватимуть, а дідів на дівках женитимуть.

Тільки це промовив, а дочка як підскочить:

— Не буде цього! Хоч повісьте мене — не піду за старого заміж!

А баба на те з печі:

— І не стрибай, дочко, і не тіпайся. Як ото громада пригромадила — хай так і буде.

НОВІ ДНІ, ВЕРЕСЕНЬ, 1965

ВАСИЛЕВІ ЄМЦЕВІ

з нагоди 75-тиріччя (1890 — 2. VII. — 1965)

У чахах звуків нової^{*)} бандури,
У ласках Муз і любої Марусі
Пливуть літа крізь весни, морок, бурі...
Кружляє-мчить Земля в шаленім русі.
Кружля... (Ї нікому не спинити!),
В разки нанизує за роком роки.
Пошана Вам, що вміли їх цінити,
Завжди зберігши молодості кроки.
Нехай кружля! Наступне чвертьстоліття,
Напевно, буде в творчості прожито,
Як в це прещедре урожайнє літо
(Вже в копи склали Ви пшеницю, жито...)
Здавалось би, — вже час на відпочинок,
Щоби наловлювати «боніт» корзини —
Сімдесят п'ятій зіткано починок
На жупани, лудани, кармазини...
А Вас ми знову бачимо у полі!
Учора Ви на зяб верхи зорали,
А нині сієте озиму вдолі
У чорний пар (а й сім'я ж підібрали!).
Мовляв, «боніта» не втече ніколи
(А любите ж рибальство!) з океану.
Мовляв, тут, на ланах, і ліки й школи...
Що — тут бальзам душі й — на серця рану...
Оріте ж перелоги, засівайте!
А пісня вдячности прилине з поля
(Але й про пляжі й рибку пам'ятайте!)
Від поколінь, яким всміхнеться доля.

Іван Діденко

18-го липня 1965 р.

^{*)} 62-струнна бандура, яку сконструював і сам зробив В. Ємець і на якій він виконує найскладніші твори наших і світових композиторів.

^{**) Боніта — один з гатунків риб у Тихому океані}

Володимир ІВАНОВИЧ

ПАРАДОКС

Порадив Сич Ослу:
— Не виступай на зборах,
Бо ти ж — придурок
І язик — твій ворог!

JOSEPH J. RAJCA FURS

921 College St. — Tel.: LE 4-5545

(at Dovercourt)

КУШНІРСЬКА РОБІТНЯ

Хутра на замовлення з різного роду шкірок
△ ПЕРЕРІБКИ,
△ НАПРАВИ,
△ ПОВНА ГАРАНТІЯ.

НОВІ ДНІ, ВЕРЕСЕНЬ, 1965

Намелеш, наплетеш,
Усіх присутніх стомиш
І сам себе навіки осоромиш.

Осел зітхнув і зауважив сумно:
— Твоя порада, може, і розумна,
Та щоб язик на прив'язі тримати
Для цього треба
Власний розум мати...
А де його дістати!

Буває, що й Осел
Толкове скаже слово.
Але таке буває

в и п а д к о в о.

(«Україна», ч. 31, 1965, Київ.)

РОЗШУК

Юрія Андрієвича Рябенка з Вінниці розшукує родина з України. Якби хтось щось знат про нього, то просимо повідомити на адресу:

Mrs. L. Rohowska
91 Laperriere
Montreal 9, Que., Canada

Увага!

Увага!

Літературно-мистецьке створишення «КО-ЗУБ» відкриває сьогорічний сезон 17 вересня.
У програмі вечора:

Доповідь відомої поетки Віри Вовк на тему:
«МОІ ВРАЖЕННЯ З ПОЇЗДКИ В УКРАЇНУ»

Відома вже нашій публіці зі своїх авторських вечорів у «Козубі», поетка Віра Вовк тільки що повернулась з України.

Вечір відбудеться в залі Народного Дому (191 Ліпінкот). Початок о 8-ій годині вечора.
Зaproшуємо все українське громадянство.

Управа «Козуба»

ГУМОР І САТИРА

ПИТАННЯ Й ВІДПОВІДІ З ПОЛЬЩІ

— Чи за комунізму будуть ще красти?

— Так, якщо всього не розкрадуть за соціалізму.

**

— В чому полягає демократичний централізм?

— В тому, що кожен — проти, а всі — за.

**

— Чому в Польщі не виробляють ліжок?

— Нема для кого. Небіжчики сплять на цвинтарях. Герої спочивають на лаврах. Студенти сплять на лекціях. Робітники сплять на мітингах. Селяни сплять на сіні. Ворог не спить. Партия не заплющає очей.

Ну, то кому треба ліжка?

(«Культура», Париж.)

Книгарня фірми «УКРАЇНСЬКА КНИГА» має на своєму складі різну літературу українською мовою: художню, історичну, технічну, медичну, дитячу, шкільну та музичну. Ми оголошуємо тільки частину шкільної літератури яку можна набути по знижений ціні в нашій книгарні.

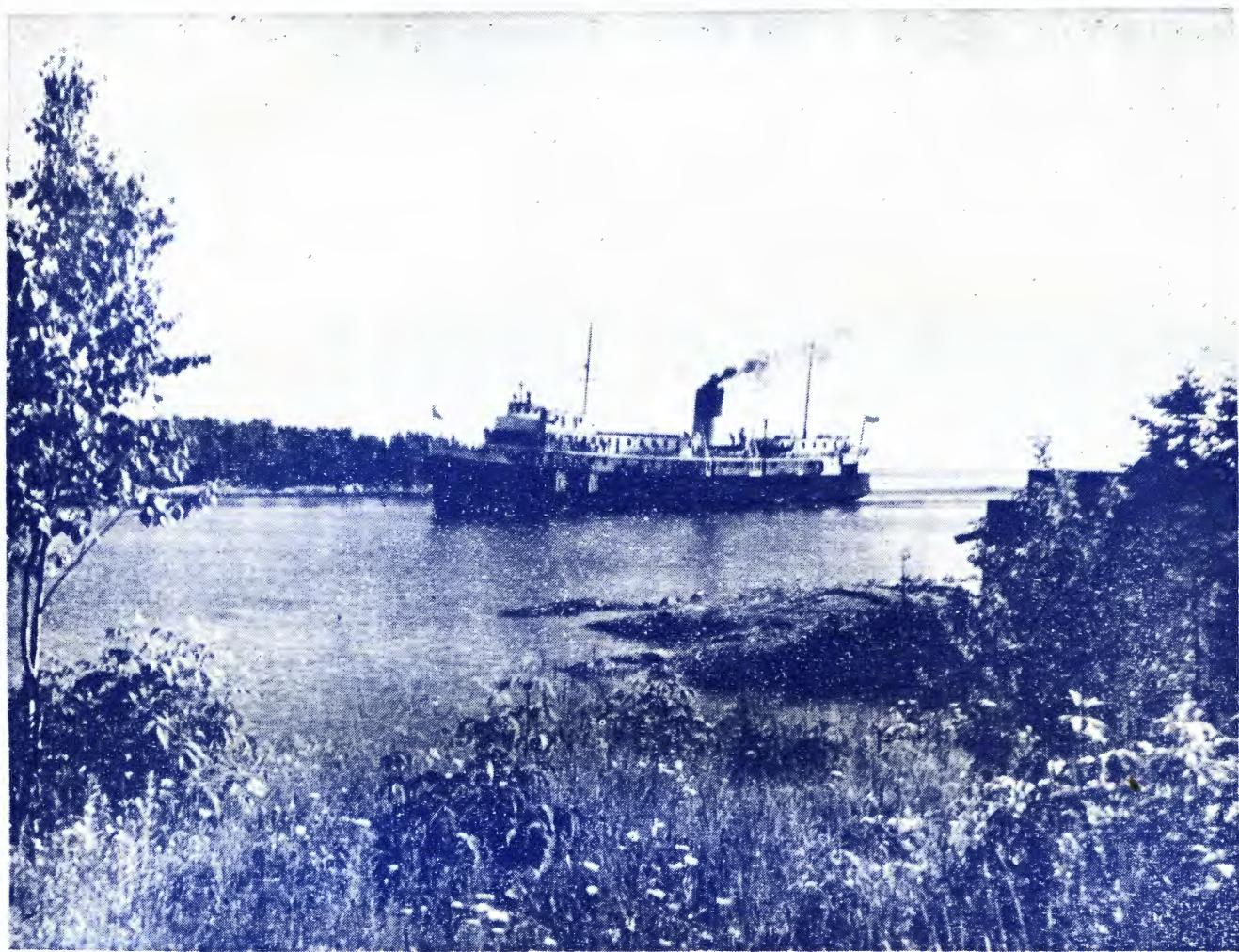
1. Український Буквар. Н. О. Говідовська. «Рад. школа». 1963.	0.50	29. Курс Вищої алгебри. В. М. Костарчук. «Рад. школа». 1964 рік.	1.40
2. Українська моза. Перший клас. С. Х. Чавдаров. «Рад. школа». 1965.	0.30	30. Хрестоматія з української дитячої літератури. «Рад. школа». 1964 р.	0.95
3. Українська моза. Другий клас. С. Чавдаров. «Рад. школа». 1965 р.	0.30	31. Нариси з загальної стилістики сучасної укр. мови. «Рад. школа».	0.90
4. Українська моза. Третій клас. С. Х. Чавдаров. «Рад. школа». 1962 р.	0.25	32. Методика викладання укр. мови в середній школі. «Рад. школа».	0.85
5. Українська мова. С. Х. Чавдаров. Четвертий клас. «Рад. школа». 1965.	0.30	33. Слов'янське мовознавство. В-во АН УРСР. Київ. 1962 р.	1.60
6. Читанка для третього класу. Я. Коваленко. «Рад. школа». 1963 р.	0.35	34. Теоретичні питання граматики укр. мови. (Морфологія) І. К. Кучеренко. В-во Київського університету. Київ. 1964 рік.	0.80
7. Літературна читанка. Від 4 до 10 класів. Ціна 30—35—40—45—50 центів за один. «Радянська школа».		35. Вища алгебра. Частина I. А. К. Сушкевич. В-во Харківського університету. Харків. 1964 р.	0.65
8. Українська мова. Частина I. Фонетика і морфологія. «Рад. школа».	0.30	36. Сучасна укр. літературна мова. М. П. Івченко. В-во Київського університету. Київ. 1965 р.	1.00
9. Українська мова. Частина 2. Синтаксис. А. П. Медушевський. «Рад. школа».	0.30	37. Курс вищої математики. П. Раковський. В-во Харківського університету. Харків. 1960 року.	0.95
10. Арифметика для 1-2 і 4 класів. О. С. Пчолко. «Рад. школа».	0.25	38. Вища математика. Ф. Гудименко. В-во Київського університету.	1.00
11. Фізика. Частина 1-2-3-4-6 і 7. О. В. Пьоришкін. «Рад. школа». По	0.30	39. Питання експериментальної ботаніки. «Наукова думка». Київ. 1964 р.	1.10
12. Прописи для учнів 1 класу. І. Ф. Кирей. «Рад. школа». 1965 р.	0.20	40. Теорія помилок і спосіб найменших квадратів. П. Т. Бугай. В-во Львівського університету. Львів. 1960 р.	1.25
13. Креслення. Підручник для середньої школи. О. Т. Чалий. «Рад. школа».	0.35	41. Шкільний сад. П. Г. Тополев. «Рад. школа». Київ. 1961 р.	0.40
14. Географія української РСР. О. Т. Діброва. «Рад. школа». 1963 р.	0.60	42. Обробка дерева і металу. Для 5—6 класів. В. М. Ткаченко. 1964 р.	0.35
15. Фізична географія УРСР. Бібліографічний похажчик. В-во Академії наук УРСР. Київ. 1960 р. К. О. Коваленко.	1.25	43. Домоводство. Для 5—7 класів. О. Ф. Буніна. «Рад. школа». 1963 р.	0.40
16. Перебудова навчання географії. «Рад. школа». 1962 р.	0.60	44. Методика навчання малювання і ліпління в дитячому садку. 1962 р.	0.40
17. Географія частин світу. П. М. Счастнєв. «Рад. школа». 1964 р.	0.50	45. Вивчення творчості Т. Г. Шевченка в школі. «Рад. школа». 1964 р.	0.70
18. Геометрія. М. Н. Нікітін. Підручник для 8 класу. «Рад. школа». 1963.	0.30	46. Вивчення творчості М. Рильського в школі. «Рад. школа». 1962 р.	0.35
19. Тригонометрія. С. І. Новосьолов. Для середньої школи. 1964 р.	0.35	47. Вивчення творчості П. Мирного в школі Є. І. Жицький. 1964 р.	0.45
20. Чотиризначні математичні таблиці. В. М. Брадіс. Для середньої школи.	0.25	48. Вивчення творчості М. Вовчка в школі. Л. Худаш. «Рад. школа». 1964 р.	0.40
21. Основи лінійної алгебри. В-во Львівського університету.	0.35	49. Шкільні підручники англійської мови від 1 до 10 класів. В-во «Рад. школа». Київ. 1963 р. за один підручник по »	0.30
22. Загальна біологія. Є. О. Веселов. Для 9 класу. «Рад. школа». 1964 р.	0.45	50. Шкільні підручники німецької мови від 3 до 10 класів. В-во «Радянська школа». Київ. 1963 р. За один підручник по	0.35
23. Зоологія. О. П. Корнєєв. Для 6—7 класів. «Рад. школа». 1963 р.	0.60	51. Фразеологічний словник німецької мови. «Рад. школа». Київ. 1964 р.	1.35
24. Методика викладання зоології. О. О. Яхонтов. «Рад. школа». 1958 р.	1.00		
25. Органічна хімія. Л. О. Цвєтков. Для середньої школи. 1964 р.	0.45		
26. Неогранічна хімія. Ю. В. Ходаков. Для середньої школи. «Рад. школа».	0.50		
27. Астрономія. Б. О. Воронцов. «Рад. школа». 1962 р.	0.30		
28. Природознавство. М. М. Скаткін. Для 4 класу. «Рад. школа». 1962 р.	0.60		

Приходьте самі або присилайте замовлення поштою на адресу:

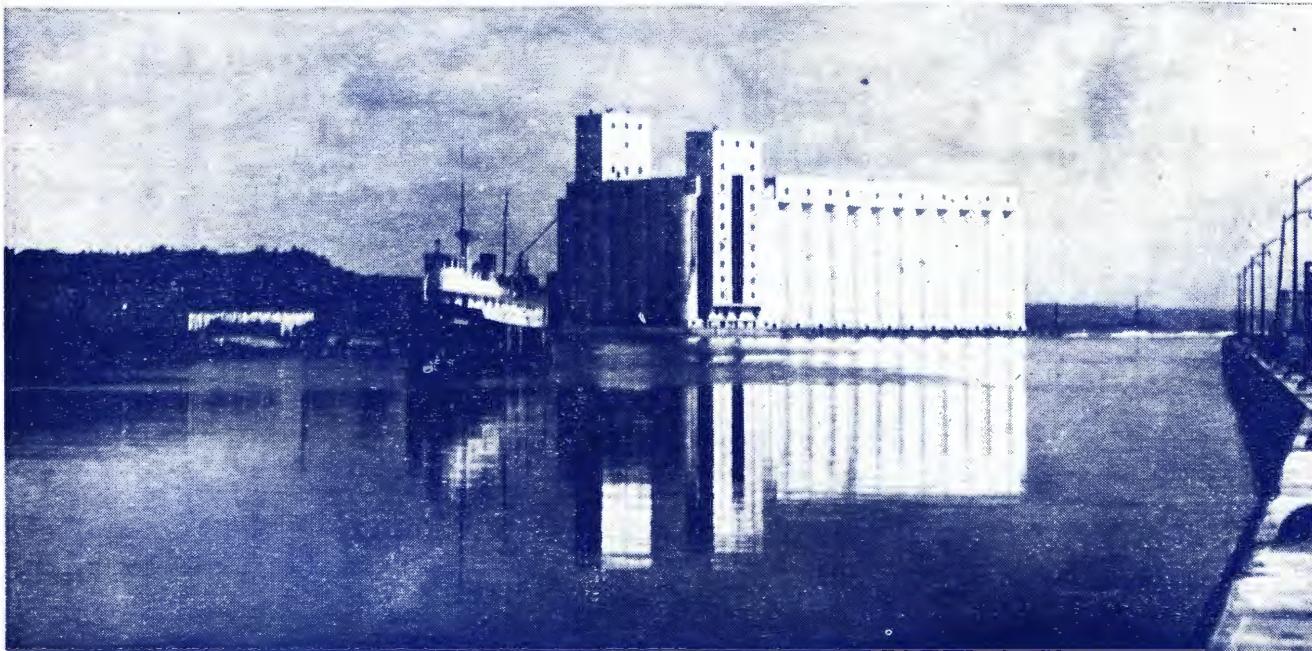
UKRAINSKA KNYHA
1162 Dundas St. W.,
Toronto 3, Ontario.

Mr. A. Chudick 199
19949 Goddard Ave.
Detroit, 34, Mich.

POSTAGE PAID AT TORONTO

"Корайл Сел" підходить до Півд. Беймонту на острові Манітулін

Овен Саунд. Елеватор над озером.